

ИОАНТАН СИБЭТИЭЙ ЕВАНГЕЛИЕ

Тыл Киһи буолан кэлбитэ

1 Аан бастаан Тыл* баара, Тыл Тангараҕа баара, Тыл Танара этэ. ²Кини аан бастаанньыттан Тангараҕа этэ. ³Туох барыта Киниттэн саҕаламмыта, Кинитэ суох туох да саҕаламматаҕа. ⁴Кини олох төрдө этэ, оттон олох киһи аймах сырдыга этэ. ⁵Сырдык харанаҕа да сырдатар, харана сырдыгы кыайар кыаҕа суох**.

⁶Тангара ыппыт киһитэ кэлбитэ, аата Иоанн диэн этэ. ⁷Бары киниттэн истэн итэҕэйэллэрин туһугар, кини дьонго сырдык туһунан кэрэһиттии кэлбитэ. ⁸Кини бэйэтэ сырдык буолбатах этэ, сырдык туһунан кэрэһиттии кэлбитэ.

⁹Бу аан дойдуга кэлэр хас биирдии киһини сырдатар дыиннээх сырдык баара***. ¹⁰Сырдык бу дойдуга баара, бу дойду Киниттэн саҕаламмыта, арай бу дойду дьоно Кинини билбэтэхтэрэ; ¹¹Бэйэтин дойдутугар кэлбитэ эрэри, Бэйэтин дьоно ылымматахтара; ¹²оттон ылыммыттарга, Кинини итэҕэйээччилэргэ, Кини Тангара оҕолоро буолар быраабы биэрбитэ. ¹³Кинилэр хаантан, эттэн-сиинтэн, эр киһи баҕатыттан буолбакка, Тангара таттан төрөөбүттэрэ.

¹⁴Тыл Киһи буолан Киниэхэ толору баар илгэлээх үтүнэн, кырдыгынан сыдыайан, биһигини кытта олохтоо, онон биһиги

* 1:1 *Тыл* (грек. Логос) — Айыы Тойон Тангара Иисус Христос ааттарыттан биирдэстэрэ.

** 1:5 *Кыайар кыаҕа суох* — эбэтэр «өйдүүр кыаҕа суох».

*** 1:9 Эбэтэр «Бу аан дойдуга кэлэн хас биирдии киһини сырдатар дыиннээх сырдык баара».

Кини кэрэмэн килбиэнин, Аҕа Төрөппүт соботох Уолун килбиэнин, көрбүппүт.

¹⁵ Иоанн Кинини кэрэһиттээн этэрэ: «„Кэннибиттэн Кэлэн Иһээччи иннибэр буолла, тоҕо диэтэххэ, мин иннибиттэн баара“ диэн, мин бу Кини туһунан эппитим!»

¹⁶ Киниэхэ толору баар илгэлээх үтүө баайтан биһиги бары бииртэн биир алгыһы ылбыппыт. ¹⁷ Сокуону Танара Моисейынан бэрдэрбитэ, оттон таптала уонна кырдьыгы Иисус Христос аҕалбыта. ¹⁸ Танараны ким да хаһан да көрбөтөҕө, арай Аҕатыгар баар Кини Төрөппүт соботох Уола* биһиэхэ Танараны көрдөрбүтэ.

Иоанн Сүрэхтээччи кэрэһиттээһинэ

¹⁹ Иоанн маннык кэрэһиттээбитэ. Иудей тойотторо Иерусалимтан Иоаннга аҕабыттары кытта левиттэри ытан: «Эн кимнииний?» — диэн ыйыттарбытара.

²⁰ Иоанн куотуна барбатаҕа, akkaастаммакка аһаҕастык эппитэ: «Мин Христос буолбатахпын».

²¹ «Оччоҕо кимнииний, — диэбиттэрэ. — Илияҕын дуо?»

«Суох», — диэбитэ кини.

«Пророккун дуо?»

«Суох», — диэн хоруйдаабыта.

²² «Оччоҕо кимнин эт, — диэбиттэрэ. — Биһигини ыппыт дьонно тиэрдихпитин бэйэн тускунан тугу этэбин?»

²³ Иоанн эппитэ: «Исайя пророк эппитин курдук, мин „Айы Тойонно көнө суолла солоон“ диэн иччитэх сиргэ үөгүлээччи саҕатынабын».

²⁴ Онуоха фарисейдар ыппыт дьонно ыйыппытара: ²⁵ «Эн Христос да, Илия да, Пророк да буолбатах буоллаххына, тоҕо сүрэхтиигин?»

«²⁶ Мин ууга сүрэхтиибин, — диэбитэ Иоанн. — Оттон эһигини кытта Ким турарын эһиги билбэккит: ²⁷ Кини кэннибиттэн иһэрэ да, билигин иннибэр буолла. Мин Кини атаҕын таҕаһын да быатын сүөрэргэ сөбө суохпун». ²⁸ Бу Иоанн сүрэхтиир сиригэр, Иордан аттыгар Вифаварга**, буолбута.

* 1:18 *Төрөппүт соботох Уола* — сорох былыргы гректии илиинэн суруйууга «Төрөппүт соботох Уола Танара».

** 1:28 *Вифаварга* — сорох былыргы гректии илиинэн суруйууга «Вифанияҕа».

Аан дойду аньыытын Бэйэтигэр ылынар Агнец

²⁹ Сарсыныгар Иоанн киниэхэ кэлэн иһэр Иисуһу көрөн эппитэ: «Аан дойду аньыытын-харатын Бэйэтигэр ылынар Таһара Агнец бу иһэр. ³⁰ „Кэннибиттэн Кэлэн Иһээччи иннибэр буолла, тоҕо диэтэххэ, мин иннибиттэн баара“ диэн бу Кини туһунан эппитим. ³¹ Мин Кинини билбэт этим гынан баран, Кини Израильга биллэрин туһугар ууга сүрэхтии кэлбитим».

³² Онтон Иоанн манньк туоһулаабыта: «Тыын холоуп курдук халлаантан Киниэхэ түһэрин көрбүтүм. ³³ Мин Кинини урут билбэт этим, ол гынан баран ууга сүрэхтэтэ миигин Ытааччы миэхэ Тыын үөһэттэн түһэн Кимиэхэ тохтуур да, Ол — Сибэтиэй Тыынынан Сүрэхтээччи буолар диэбитэ. ³⁴ Мин ону көрбүт буолан, Таһара Уола бу Кини диэн туоһулуубун!»

Маннайгы үөрэнээччилэр

³⁵ Сарсыныгар Иоанн икки үөрэнээччитин кытта эмиэ ол сиригэр турбута. ³⁶ Кини Иисус кэлэн иһэрин көрөөт: «Таһара Агнец бу иһэр!» — диэн санга аллайбыта.

³⁷ Маны истэн, үөрэнээччилэрэ иккиэн Иисуһу батыһан барбыттара. ³⁸ Иисус кэннин хайыһан көрөн: «Эһиги тугу көрдүүгүт?» — диэн ыйыппыта.

«Равви (ол аата «Үөрэтээччи»), Эн ханна олоробунуй?» — диэн кинилэр хардары ыйыппыттара.

³⁹ «Барсын, оччоҕо көрүүххүт», — диэбитэ Иисус. Бу уон чаас* саҕана этэ. Үөрэнээччилэр барсан, Иисус ханна олорорун көрбүттэрэ, итиэннэ киһэриэр диэри, Киниэхэ олорбуттара.

⁴⁰ Иоантан истэн Иисуһу батыспыт икки киһиттэн биирдэстэрэ Симон Петр быраата Андрей этэ. ⁴¹ Андрей убайын Симоны бастакынан булан ылан эппитэ: «Биһиги Мессияны (ол аата Христуһу) буллубут». ⁴² Итиэннэ кинини Иисуска илдьэ кэлбитэ. Симон диэки көрөн баран Иисус: «Эн Иона** уола Симон-нын, — диэбитэ. — Аны мантан иннэ Кифа диэн ааттаныан». (Ол аата Петр, «таас» диэн суолталаах аат.)

* 1:39 Уон чаас — күнүс түөрт чаас.

** 1:42 Иона — сорох былыргы гректии илиинэн суруйууга «Иоанн».

Филиптээх Нафанаилы ынгырыы

⁴³ Нөнүгө күнүгэр Иисус Галилеяҥа барардыы быһаарынан, Филиби булан: «Миигин батыс», — диэбитэ.

(⁴⁴ Филипп Вифсаидаттан, Андрейдаах Петр куораттарыттан, төрүттээҕэ.) ⁴⁵ Филипп Нафанаилы булан этэр: «Биһиги Моисей Сокуонугар уонна Пророктарга Суруллубуту — Назареттан төрүттээх Иосиф уолун Иисуһу — буллубут».

⁴⁶ «Ол Назареттан туох эмэ үтүө тахсыан сөп үһү дуо?» — Нафанаил саарбахтыыр.

«Барангыҥ көр», — диэн хоруйдуур Филипп.

⁴⁷ Иисус Киниэхэ кэлэн иһэр Нафанаилы көрөн этэр: «Бу туох да албына-көлдүҥэ суох дьын чахчы Израиль киһитэ».

⁴⁸ «Эн миигин хантан билэҕиний?» — Нафанаил дыктиргиир.

«Мин эйигин, Филипп өссө ынгыра илигинэ, смоковница анныгар көрбүтүм», — диэн хоруйдуур Иисус.

⁴⁹ «Равви! — Нафанаил саҥа аллайа түһэр. — Эн Таһара Уолунаҕын, Израиль Ыраахтааҕытынаҕын!»

⁵⁰ Эйигин смоковница анныгар көрбүтүм диэбитим иһин, Миигин итэҕэйэҕин; аны маннааҕар өссө улаханы көрүөҕүҥ, — диир Иисус ⁵¹ уонна салгыы этэр: — Дьын кырдыгы эһиэхэ этэбин: мантан инньэ эһиги халлаан арылларын уонна Таһара Аанһаллара Киһи Уолугар түһэллэрин-өрө көтөллөрүн көрүөххүт».

Канаҕа буолбут уруу

2 Үһүс күнүгэр Галилея Канатыгар уруу буолбута, онно Иисус Ийэтэ сылдыбыта. ² Иисус үөрэнээччилэриниин урууга эмиэ ынгырыллыбыттара. ³ Арыгы бүппүтүн көрөн, Иисус Ийэтэ Киниэхэ: «Арыгылара суох», — диэн этэр.

⁴ «Эн биһикки онно туохпут кыһалҕатай? — диир Киниэхэ Иисус. — Мин кэмим өссө да кэлэ илик».

⁵ Ийэтэ чаҕардарга: «Эһиги Кини тугу этэр да, ону толорун», — диир.

⁶ Манна иудейдар ыраастаналларыгар аналлаах иккилии эбэтэр үстүү мээрэй уу киирэр алта таас купсууна турара.

⁷ Иисус чаҕардарга: «Иһиттэргэ уута толору кутун», — диэн соруйар. Тобус-толору гына уу куталлар.

⁸ «Билигин мантан баһан ылан, урууну салайааччыга ильдэн биэрин», — диир Иисус. Арыгыны ильдэн биэрэллэр. ⁹ Урууну салайан ытааччы бу арыгы хантан кэлбитин билбэт этэ, арай ууну баспыт чабардар эрэ билэллэрэ, онон кини бу арыгыга кубулуйбут ууну амсайаат, күтүөтү ынгыран ылан: ¹⁰ «Хайа да киһи бастаан арыгытын бастыгын, онтон ыалдьыттар итирдэхтинэ, мөлтөбүн туруорар, — диэбитэ. — Эн буоллабына баччаанна диэри үчүгэй арыгыны харыстаан олобуккун».

¹¹ Ити курдук Иисус Галилея Канатыгар дыкти бэлиэни аан маннай онорон, Бэйэтин килбиэнин көрдөрүөбүттэн ыла үөрэнээччилэрэ Кинини итэҕэйбиттэрэ.

¹² Бу кэнниттэн Иисус Ийэтинин, бырааттарыныын уонна үөрэнээччилэринин Капернаумга кэлэн, хас да күн буолбуттара.

Таһара Дьэтин ырааһырдыы

¹³ Иудей Паасхата чугаһаан, Иисус Иерусалимга кэлбитэ. ¹⁴ Ол кэлэн көрбүтэ, Таһара Дьэтин тиэргэнигэр оҕус, бараан, холууп атыылааччылар, харчы уларытааччылар олоһолоро. ¹⁵ Иисус, быанан кымньы онгостон, барааннары, оҕустары — барыларын Таһара Дьэтиттэн үүртэлээн таһаартаабыта, харчы уларытааччылар остуолларын түгнэритэ анньыталаан, харчыларын ыһыталаан кэбиспитэ. ¹⁶ Уонна холууп атыылааччыларга эппитэ: «Балары мантан кээр гынын! Мин Аһам Дьэтин эргин дьэ-тэ онгостуман!» ¹⁷ Онуоха үөрэнээччилэрэ «Эн Дьэҕэр тапта-лым Миигин уоттуу сизэ» диэн Суруйууларга этиллибитин өйдөөн кэлбиттэрэ.

¹⁸ Оттон иудей тойотторо Киниэхэ эппиттэрэ: «Манньык быһыланар бырааптааххын Эн биһиэхэ ханнык дыкти бэлиэни көрдөрөн итэҕэтэҕин?»

¹⁹ «Бу Таһара Дьэтин үрэйин, Мин ону үс күнүнэн чөлүгэр түһэриэм», — диэн хоруйдаабыта Иисус.

²⁰ Маны истэн иудейдар абарбыттара: «Бу Таһара Дьэ-тэ түөрт уон алта сыл тухары тутуллубута, ону Эн үс күн иһигэр тутуон үһү дуо?» ²¹ Оттон Кини Таһара Дьэ-тэ диэн Бэйэтин этин-сиинин эппитэ. ²² Үөрэнээччилэрэ кэлин, Иисус өлбүттэртэн тиллибитин кэннэ, Кини итини эппитин өйдөөн, Суруйуулары итиэннэ Кини эппит тылын итэҕэйбиттэрэ.

*Иисус Христос
дьону курдат билэр*

²³ Иисус Иерусалимга Паасха бырааһынньыгар сылдьан онгорор дыкти дьайыыларын көрөн, үгүс дьон Кинини итэҕэйбит-тэрэ. ²⁴ Оттон Кини барыларын билэр буолан, кинилэр итэҕэллэригэр эрэммэт этэ, ²⁵ итиэннэ киһи кимин-тугун атын киминэн эмэ туоһулатарга кыһаллыбат этэ; киһи ис дууһатын Кини Бэйэтэ курдат билэрэ.

*Иисус Христос
уонна Никодим*

3 Иудейдар биир аҕа баһылыктара Никодим диэн ааттаах фарисей баара. ² Кини түүн Иисуска кэлэн эппитэ: «Равви! Эн Тангара ыппыт Үөрэтээччитэ буоларгын билэбит. Ким да, Тангара кинини кытта бииргэ буолбатабына, бу Эн көрдөрөр дыктилэргин онгорор кыаҕа суох».

³ «Дьин кырдьыгы эйиэхэ этэбин, — диэбитэ Иисус, — киһи үөһэттэн хаттаан* төрөөбөтөҕүнэ Тангара Саарыстыбатын көрөр кыаҕа суох».

⁴ «Киһи кырдьан баран хайдах санаттан төрүүбэй? Ийэтин иһигэр төннөн иккиһин төрүүр кыахтаах үһү дуо?» — диэбитэ Никодим.

⁵ Иисус эппитэ: «Дьин кырдьыгы эйиэхэ этэбин: ууттан уонна Тыынтан төрөөбөтөх киһи Тангара Саарыстыбатыгар киирэр кыаҕа суох; ⁶ эт-хаан эти-хааны, оттон Тыын тыыны төрөтөр. ⁷ Эйиэхэ үөһэттэн төрүүх тустааххыт диэн эппиппин дыктиргээмэ. ⁸ Тыын** ханна баҕарбыт сиригэр тыынар, санатын истэбин эрэри, хантан кэлэрин, ханна барарын билбэккин. Тыынтан төрөөбүт хас биирдии киһиэхэ оннук буолар».

⁹ «Хайдах оннук буолар баҕайытай?» — диэбитэ Никодим.

¹⁰ Иисус эппитэ: «Израиль үөрэтээччитэ эрээригин, итини билбэккин дуу? ¹¹ Дьин кырдьыгы эйиэхэ этэбин: Биһиги тугу билэрбитин этэбит, тугу көрбүппүтүн кэрэһилиибит, оттон эһиги

* 3:3 *Үөһэттэн хаттаан* — грек тыла икки суолталаах: «үөһэттэн» эбэтэр «хаттаан».

** 3:8 *Тыын* — «руах» диэн еврей тыла «тыал» уонна «тыын» диэн суолталаах.

Биһиги кэрэһилиирбитин ылыммаккыт. ¹² Мин эһиэхэ сирдээ-
ҕи туһунан эпиппин итэҕэйбэт буоллаххытына, халлааннааҕы
туһунан эттэхпинэ, хайаан итэҕэйиэххитий? ¹³ Халлаанга баар*,
Халлаантан түһэн кэлбит Киһи Уолуттан ураты атын ким да
онно тахса сылдыбатаҕа.

¹⁴⁻¹⁵ Моисей иччитэх сиргэ сылдьан алтан моҕойу өрө анньан
таһаарбытыны, Киһи Уола, бары Киниэхэ итэҕэйээччи өл-
бөтүн, бараммат олохтонорун туһугар, үөһэ таһаарыллыахтаах.
¹⁶ Танара бу аан дойдуну ол курдук таптаан, Бэйэтин Төрөппүт
Соҕотох Уолун, Кинини итэҕэйэр ханнык баҕарар киһи өлбө-
түн, бараммат олохтонорун туһугар, биэрбитэ».

¹⁷ Танара Уолун аан дойдуну дьүүлэтэ ыппатаҕа, аан дойду
Кининэн быһһанарын туһугар ыппыта. ¹⁸ Кинини итэҕэйэр
киһи дьүүлэммэт, оттон итэҕэйбэт киһи, Танара Төрөппүт со-
ҕотох Уолун аатын итэҕэйбэтэх буолан, хайыы-үйэ дьүүлэнэн
турар. ¹⁹ Оттон дьүүл манньк: сырдык бу аан дойдуга кэлбитэ,
ол гынан баран дьон хара дьайдаахтык быһыыланар буолан,
сырдыктааҕар хараҕаны ордорбуттара. ²⁰ Куһаҕаны онгорор ки-
һи сырдыгы абааһы көрөр, куһаҕаным арыллыа диэн куттанан
сырдыкка барбат; ²¹ оттон кырдыгынан сылдыар киһи, тугу
онгорбута барыта Танара эппитинэн буолара көстөрүн туһугар,
сырдыкка талаһар**.

Иисус Христос уонна Иоанн Сүрэхтээччи

²² Бу кэнниттэн Иисус үөрэнээччилэрин кытта Иудея сири-
гэр кэлбитэ; онно кинилэрдиин бииргэ олорон дьону сүрэх-
тиир этэ. ²³ Иоанн эмиэ Салим таһынааҕы элбэх уулаах сиргэ —
Енонна — сүрэхтиирэ; дьон киниэхэ кэлэн сүрэхтэнэн барал-
лара. (²⁴ Иоанн өссө хаайылла илигэ.)

²⁵ Ол саҕана кини үөрэнээччилэрэ иудейдары*** кытта ырааста-
нны сиэрин-туомун туһунан мөккүспүттэрэ. ²⁶ Кинилэр Иоаннга
кэлэн эппиттэрэ: «Равви! Били эйигин кытта Иордан унуор

* 3:13 *Халлаанга баар* — сорох былыргы гректии илиинэн суруйууга бу
тыллар суохтар.

** 3:17-21 Бу кэрчик эмиэ Иисус Христос этиитэ буолуон сөп.

*** 3:25 *Иудейдары* — сорох былыргы гректии илиинэн суруйууга «биир
иудейы».

сылдыбыт, эн кэрэһиттээбит Киһинг кэлэн сүрэхтии сылдыар, бары Киниэхэ баран эрэллэр».

²⁷ Иоанн хоруйдаабыта: «Халлаантан бэриллибэтэх буоллабына, киһи бэйэтэ тугу да ылсар кыаҕа суох. ²⁸ „Мин Христос буолбатахпын, Кини иннигэр ытыллыбытым“ диэн эппиппин эһиги бэйэҕит бигэргэтэр кыахтааххыт. ²⁹ Кыыс кэпсэтиилээх киһитэ — күтүөт; оттон күтүөт доҕоро, кини аттыгар туран, доҕорун санын истэн үөрэр эрэ. Ол үөрүүм билигин дьэ толору ситтэ. ³⁰ Кини улаатан, оттон мин аччаан иһиэхтээхпин».

Үөһэттэн Кэлээччи

³¹ Үөһэттэн Кэлээччи барыларыттан үрдүк, оттон сирдээҕи сир киһитин быһыытынан сирдээҕини сангарар; Халлаантан Кэлээччи барыларыттан үрдүк; ³² Кини тугу көрбүтүн, тугу истибитин туоһулуур, арай Кини туоһулуурун ким да ылыммат. ³³ Кини туоһутун ылыммыт киһи Танара кырдыктаабын бигэргэтэр, ³⁴ тоҕо диэтэххэ, Танара Ыппыта Танара тылын этэр: Танара Киниэхэ Тыыны кэмэ суох биэрэр. ³⁵ Аҕата Уолун таптыыр буолан, тугу барытын Киниэхэ туттарбыта. ³⁶ Уолун итэҕэйэр киһи бараммат олохтоох, оттон Уолун итэҕэйбэт киһи олоҕу көрүө суоҕа*: Танара уора-кылына киниттэн үйэлэр тухары араҕыа суоҕа.

Иисус Христос

уонна Самария дьахтара

4 Иисус Иоаннааҕар элбэх үөрэнээччилэнэн эрэрин, кини тээҕэр элбэхтик сүрэхтиирин туһунан сурах фарисейдарга тийбитин билэн ² (дьингэр, Кини Бэйэтэ буолбатах, үөрэнээччилэрэ сүрэхтииллэрэ), ³ Иудеяттан араҕан Галилеяҕа төннүбүтэ. ⁴ Барар суола Самариянан ааһара.

⁵ Кини Самарияҕа Сихарь куоракка, Иаков былыр уолугар Иосифка биэрбит өлбүгэ сириҥ кытыытыгар кэлбитэ. ⁶ Онно Иаков холуодьаһа баара. Иисус айантан сылайан, холуодьас аттыгар сынньана олорбута. Күн ортотун саҕана этэ.

⁷ Биир Самария дьахтара холуодьастан уу баһа кэлбитэ. «Уугуттан иһэрт эрэ», — диэбитэ Иисус. ⁸ Үөрэнээччилэрэ куоракка ас атыылаһа киирбит кэмнэрэ этэ.

* 3:27-36 Бу барыта Иоанн этиитэ буолуон сөп.

⁹ «Миигиттэн, Самария дьахтарыттан, уу көрдүүгүн дуу? — дьахтар соһуйбута. — Эн иудейгын буолбат дуо?» (Иудейдар Самария дьонун иһиттэриттэн аһаабаттар-испэттэр.)

¹⁰ Иисус эппитэ: «Танара тугу бэлэхтиирин, Ким эйиэхэ уугуттан иһэрт диирин билэринг эбитэ буоллар, Киниттэн бэйэн көрдөһүөн этэ, оччоҕо Кини эйиэхэ өлбөт мэнэ уутун биэриэ этэ».

¹¹ Тойон! — диэбитэ дьахтар. — Эн уу баһар иһитэ суоххун, холоудьас буоллаҕына дирин, ол кэннэ өлбөт мэнэ уута эйиэхэ хантан баар буолуой? ¹² Эн ама бу холоудьаһы биһиэхэ биэрбит, мантан уолаттарыныын испит, сүөһүлэрин уулаппыт аҕабытынааҕар, Иаковтааҕар, улахан үһүгүн дуо?»

¹³ Бу холоудьастан иһэр киһи сотору син биир утатыаҕа, — диэбитэ Иисус. — ¹⁴ Оттон Мин биэрэр уубун иһэр киһи үйэ-саас тухары утатыа суоҕа. Мин биэрэр уум киниэхэ киирэн, бараммат олоххо сүүрүүрү устар дьүүктэ уута буолуоҕа».

¹⁵ Дьахтар эппитэ: «Тойонуом! Миэхэ ол уугуттан бэрсибэкиин ээ. Ону иһэн, аны утаппат буолар буоллахпына, манна уу баһа кэлиэм суоҕа этэ».

¹⁶ «Баран эргин ыңыран кэл», — диэбитэ Иисус.

¹⁷ «Мин эрэ суохпун», — диэн хоруйдаабыта дьахтар.

«Эрэ суохпун диэн кырдыгы эттин, — диэбитэ Иисус. — ¹⁸ Эн биэстэ эрдэнэ сылдыбытын, билигин эмиэ эйигин кытта олорооччу эрин буолбатах. Ити кырдыгы эттин».

«¹⁹ Тойонуом, мин көрдөхпүнэ, Эн пророк эбикиин, — диэбитэ дьахтар. — ²⁰ Биһиги аҕаларбыт бу хайаҕа тахсан Танараҕа сүгүрүйэллэрэ, оттон эһиги сүгүрүйэр сир Иерусалимҥа баар диигит».

²¹ Иисус эппитэ: «Мин тугу этэрбин итэҕэй: эһиги аны Аҕаҕа сүгүрүйээри бу хайаҕа тахсаргыт да, Иерусалимҥа бараргыт да уурайар кэмэ кэлэн иһэр. ²² Эһиги туохха сүгүрүйэргитин билбэккит, оттон биһиги билэбит — быыһабыл иудейдартан кэлиэҕэ. ²³ Ол эрээри Аҕаҕа дьын сүгүрүйээччилэр Тыын күүһүнэн дьыннээхтик сүгүрүйэр кэмнэрэ кэлэн иһэр, хайыы-үйэ кэллэ даҕаны. Аҕа оннук сүгүрүйүүнү кэтэхэр. ²⁴ Танара — Тыын, онон Танараҕа сүгүрүйээччилэр Тыын күүһүнэн дьыннээхтик Киниэхэ сүгүрүйүөх тустаахтар».

²⁵ Дьахтар эппитэ: «Мессия (ол аата Христос) кэлэрин билэбин. Кини кэлэн барытын биһиэхэ быһаарыа».

²⁶ «Ол — Мин, бу эйигин кытта Кэпсэтэ Олорооччу буолабын», — диэбитэ Иисус.

***Үөрэнээччилэр куораттан
кэлэллэр***

²⁷ Бу кэмнэ үөрэнээччилэрэ тийэн кэлэн, Кини дьахтары кытта кэпсэтэрин көрөн дыктиргээбиттэрэ; ол да буоллар «Эн киниттэн тугу ирдиигин?» эбэтэр «Кинини кытта тугу кэпсэттин?» диэн ким да ыйыппатаҕа.

²⁸ Дьахтар уулаах иһитин хаалларан, куоракка киирбитэ. ²⁹ Онно киирэн дьонно: «Олохпор тугу гыммыппын барытын бэйэбэр этэн биэрбит Кинини баран көрүн, — диэбитэ. — Кини Христос буолбатаҕа буолуо дуо?» ³⁰ Дьон куораттарыттан тахсан Киниэхэ барбыттара.

³¹ Ол кэмнэ үөрэнээччилэрэ: «Равви, аһаа!» — диэн көрдөспүттэрэ.

³² «Миэхэ эһиги билбэт аһылыккыт баар», — диэбитэ Иисус. ³³ Онуоха үөрэнээччилэрэ бэйэлэрин икки ардыларыгар: «Ким эрэ ас аҕалан биэрбитэ буолуо дуо?» — дэһиспиттэрэ.

³⁴ Иисус эппитэ: «Мин аһылыгым Миигин Ытааччы көнгүлүн толоруу уонна Кини үлэтин ситэрии буолар. ³⁵ Эһиги аны түөрт ыйынан бурдук быһыыта саҕаланыа дэһэҕит буолбат дуо? Оттон Мин эһиэхэ этэбин: төбөҕүтүн көтөҕөн, бурдуктаах бааһыналар хайдах курдук сырдаабыттарын, быһарга уолдаспыттарын көрүн! ³⁶ Бурдук быһааччы төлөбүр да ылар, бараммат олоххо анаан үүнүү да хомуйар, онон быһааччы да, хомуйааччы да иккиэн тэннэ үөрүүхтэрэ. ³⁷ Биирэ бурдук ыһар, атына үүнүүтүн хомуйар диэн өс хоһооно сөпкө этэр. ³⁸ Мин эһигини бэйэҕит эрэйдэнэн үүннэрбэтэххитин быстара ыттым: онно атыттар үлэлээбиттэрэ, оттон эһиги кинилэр үлэлэрин түмүгүн үллэстэҕит».

³⁹ Бу Самария куоратын үгүс олохтоохторо «Олохпор тугу гыммыппын барытын бэйэбэр кэпсээн биэрдэ» диэбит дьахтары истэн, Иисуһу итэҕэйбиттэрэ. ⁴⁰ Онон Киниэхэ кэлэн өссө хаала түһэригэр көрдөспүттэрэ, ол иһин Кини бу куоракка икки күн буолбута.

⁴¹Этэр тылын истэн баран, өссө элбэх киһи итэҕэйбитэ, ⁴²онон дьахтарга этэллэрэ: «Билигин эн эрэ кэпсээнниттэн итэҕэйэр буолбатахпыт, аны бэйэбит иһиттибит, биллибит, Кини чахчы аан дойдуну Быыһааччы, Христос эбит».

Тойон уолун үтүөрдүү

⁴³Икки күн буолан баран Иисус Самария сириттэн тахсан, Галилеяҕа барбыта. ⁴⁴Кини пророк бэйэтин дойдутугар хаһан да чиэстэммэт диэн этэрэ. ⁴⁵Галилеяҕа кэлбитигэр Иерусалим-на бырааһынньыкка сылдыбыт олохтоохтор, Иисус онгорбут дыктилэрин барытын көрбүт буолан, Кинини үчүгэйдик көрсүбүттэрэ.

⁴⁶Иисус ууну арыгыга кубулуппут сиригэр Галилея Канатыгар эргиллэн кэлбитэ. Онно ыраахтааҕы үрдүк сололоох үдьүмэрэ кэлэ сылдыара. Кини уола Капернаумна ыалдыа сытара. ⁴⁷Иисус Иудеяттан Галилеяҕа төннөн кэлбит сураҕын истэн, кини Иисуска кэлэн, өлөөрү сытар уолун үтүөрдэригэр көрдөспүтэ.

⁴⁸«Туох эмэ бэлиэни, дыктини көрө иликкитинэ, эһиги итэҕэйиэххит суоҕа», — диэбитэ Иисус киниэхэ.

⁴⁹«Тойонуом! Оҕом өлө илигинэ, тийэй оҕус», — ыраахтааҕы үдьүмэрэ көрдөспүтэ.

⁵⁰«Дьибэр төнүн, уолун өлүө суоҕа», — диэбитэ Иисус. Кини Иисус эппитин итэҕэйэн, дьибэтигэр барбыта. ⁵¹Чаҕардара кинини аара суолга көрсөн, уола үтүөрбүтүн туһунан эппиттэрэ. ⁵²Оҕото төһөҕө үтүөрэн барбытын ыйыппытыгар: «Этэ умайара бэҕэһээ сэттэ чаас* саҕана ааспыта», — диэбиттэрэ.

⁵³Оҕо аҕата маны истэн, Иисус уолун өлүө суоҕа диэбит кэмигэр оҕото үтүөрбүтүн билбитэ, онон бэйэтэ да, дьибэлээхтэрэ да бука бары Кинини итэҕэйбиттэрэ.

⁵⁴Иисус бу иккис бэлиэ дыктини, Иудеяттан Галилеяҕа төннөн кэлэн баран, онгорбута.

Вифездаҕа ыарыһаҕы үтүөрдүү

5 Бу кэнниттэн иудей бырааһынньыга буолбутугар Иисус Иерусалимга кэлбитэ. ²Иерусалимга Барааннар Ааннарын

* 4:52 *Сэттэ чаас* — күнүс биир чаас.

чугаһыгар еврейдии Вифезда* диэн ааттаах биэс колоннадалаах хаһыы көлүйэ баар. ³Ол колоннадаларга бэрт элбэх ыарыһах — хараҕа суох, доҕолон, босхон дьон — уу долгуйарын кэтэһэн сыталлара. ⁴Арыт Айыы Тойон Аанньала көлүйэҕэ түһэн ууну бүллүгүрэтэрэ, оччоҕо, уу долгуйаатын кытта, ууга урут киирбит ханнык да ыарыылаах киһи үтүөрэн хаалара**. ⁵Манна отут аҕыс сыл устата ыалдыбыт киһи сытара. ⁶Иисус кинини көрөн, уһуннук ыалдыбытын билэр буолан: «Үтүөрүөххүн баҕараҕын дуо?» — диэн ыйыппыта.

⁷«Тойонуом, баҕарабын! — дии түспүтэ ыарыһах. — Ол гынан баран, уу долгуйдагына, ууга киллэрэр киһим суох; хаһан бэйэм тийиэхпэр диэри, атын киһи иннибэр киирбитэ баар буолар».

⁸«Туран тэллэххин ылан бар», — диэбитэ Иисус. ⁹Сонно тута киһи үтүөрэн хаалбыта, туран тэллэҕин ылан бэйэтэ хааман барбыта.

Бу субуота күн этэ. ¹⁰Ол иһин иудейдар тойотторо үтүөрбүт киһиэхэ: «Бүгүн субуота, онон тэллэххин тута сылдыарын көнүллэммэт***, — диэбиттэрэ.

¹¹Кини эппитэ: «Миигин үтүөрдүбүт Киһи тэллэххин тутан бар диэбитэ».

¹²«Эйигин тэллэххин тутан бар диэбит хайа киһиний?» — иудейдар ыйыппытара.

¹³Иисус хайыы-үйэ хойуу дьон быыһынан киирэн бара охсон хаалбыт буолан, киһи Кини кимин билбэтэх этэ.

¹⁴Кэлин кинини, Таһара Дьээтигэр сылдыарын көрсөн**** Иисус: «Дьэ бу үтүөрэн чэгиэн буолан сылдыаҕын, — диэбитэ. — Аны аныыны онгорума — онордоххуна эйиэхэ итиннээҕэр куһаҕан буолуо». ¹⁵Киһи иудейдарга тийэн, кинини Иисус үтүөрдүбүтүн туһунан кэпсээбитэ.

* 5:2 *Вифезда* — сорох былыргы гректии илиинэн суруйууга «Вифсаида», сорохторугар «Бетзата».

** 5:4 Сорох былыргы гректии илиинэн суруйууга бу этии суох.

*** 5:10 Субуота күн үлэ 39 көрүнгэ, ол иһигэр таһаҕаһы, малы-салы таһыы, бобуллара.

**** 5:14 *Көрсөн* — сорох былыргы гректии илиинэн суруйууга «булан ылан».

Тагара Уолун былааһа

¹⁶Субуотаҕа итинник дьайыылары онгорорун иһин, иудейдар Иисуһу сойуолаһан, өлөрөр түгэни көрдөөбүттэрэ. ¹⁷Иисус буоллаҕына кинилэргэ этэрэ: «Аҕам өрүү үтүнү онгорор, онон Мин эмиэ үтүнү онгоробун». ¹⁸Субуотаны кэхэрин ааһан, өссө Тагараҕа тэннэхэн Кинини Аҕам диир диэннэр, иудейдар Иисуһу өлөрүөхтэрин ордук сэтэрэн туран баҕарбыттара.

¹⁹Ол иһин Иисус кинилэргэ эппитэ: «Дьын кырдыгы эһиэхэ этэбин: Уола, Аҕата тугу онгорорун көрө илигинэ, Бэйэтин көңүлүнэн тугу да онгорор кыаҕа суох: Аҕата тугу онгорор да, Уола эмиэ ону онгорор. ²⁰Аҕата Уолун таптыыр буолан, тугу онгорорун барытын Уолугар көрдөрөр; оннооҕор да улахан эһигини сөхтөрөр дьайыылары Уолугар көрдөрүөҕэ. ²¹Аҕата өлбүттэри тилиннэрэн, олоҕу биэрэрини, Уола эмиэ кими баҕарбытын тилиннэрэр. ²²⁻²³Аҕата кими да дьүүллээбэт: бука бары Аҕатын ытыктыылларын курдук, Уолун эмиэ ытыктаатыннар диэн, дьүүлү барытын Уолугар биэрбитэ. Ким Уолун ытыктаабат, ол Кинини ыппыт Аҕатын эмиэ ытыктаабат.

²⁴Дьын кырдыгы эһиэхэ этэбин: Мин этэр тылбын истэр, Миигин Ыппыты итэҕэйэр киһи бараммат олохтоох; кини өлөр өлүүтүн туораан бараммат олоххо киирбит буолан, дьүүлгэ турбат. ²⁵Дьын кырдыгы эһиэхэ этэбин: өлбүттэр Тагара Уола этэрин истэр итиэннэ истэн баран тиллэр кэмнэрэ кэлэн иһэр, хайыы-үйэ кэллэ даҕаны.

²⁶Аҕа, Бэйэтэ олох төрдө буоларыны, Уолун эмиэ олох төрдө гыммыта, ²⁷Кини Уола — Киһи Уола, ол иһин Кини дьүүлүүр быраабы Уолугар биэрбитэ. ²⁸Бу эппиппин дыктиргээмэн. Хоруопка сытааччылар бука бары Тагара Уола этэрин истэр кэмнэрэ кэлэн эрэр. ²⁹Оччоҕо үтүнү онорбуттар Олоххо тиксээри, куһаҕаны онорбуттар Дьүүлгэ тураары тиллэн, хоруоптарыттан тахсан кэлиэхтэрэ. ³⁰Мин Бэйэм көңүлбүнэн тугу да онгорор кыаҕым суох. Хайдах истэбин да, оннук дьүүлүүбүн, онон Мин дьүүлүм кырдыктаах: Мин Бэйэм көңүлбүн буолбакка, Миигин Ыппыт Аҕам көңүлүн толорорго дьулуһабын.

Иисус Христос туһунан туоһулааһын

³¹Бэйэбин Бэйэм эрэ туоһуланар буоллахпына, Мин туоһум дьингэ суох. ³²Миигин туоһулуур Атын Туоһу баар, Кини Мин туспунаан этэрэ кырдыктаабын билэбин. ³³Эһиги Иоаннга киһи ыта сылдыбыккытыгар Иоанн кырдыгы туоһулаабыта. ³⁴Ол эрэри Мин киһиттэн туоһу эрэйбэппин, маны барытын эһиги быһанаргыт туһугар этэбин.

³⁵Иоанн умайан сыдыааһа сырдата турар сибэтиинньик этэ, ол гынан баран эһиги кылгас кэмгэ эрэ кини сырдыга эһигини үөрдүүн баһарбыккыт. ³⁶Оттон Миэхэ Иоантан ордук улахан туоһу баар: Адам Миэхэ онгорторо биэрбит дьайыылар, Мин тугу онгорорум — ол барыта Миигин Адам ыппытын туоһулуур. ³⁷Миигин ыппыт Адам Бэйэтинэн Мин туспунаан туоһулаабыта, оттон эһиги Кини санатын да истэ, дьүһүнүн да көрө иликкит; ³⁸итиэннэ Кини Ыппытын итэҕэйбэт буолангыт, Кини тылын сүрэххитигэр ингэриммэккит. ³⁹Эһиги Суруйуулары ааһан, бараммат олоххо тиксиэхпит диигит, ол иһин барытын кыһаллан туран чинчийэбит. Оттон Суруйуулар Мин туспунаан туоһулууллар эбээт. ⁴⁰Ол эрэри эһиги Олоххо тиксэр туһугар Миэхэ кэлиэххитин баһарбаккыт.

⁴¹Мин дьонтон Бэйэбэр албан ааты эрэйбэппин. ⁴²Эһиги сүрэххитигэр Танараҕа таптал суоһун билэбин. ⁴³Мин Адам аатыгар кэлбитим гынан баран, эһиги Миигин ылыммаккыт, оттон ким эмэ атын бэйэтин аатыгар тийэн кэллэбинэ, кинини ылыныаххыт. ⁴⁴Бэйэ-бэйэҕиттэн хайҕал ылсар, оттон Танараттан хайҕал ыларга дьулуспат буоллаххытына, эһиги хайдах итэҕэйэр кыахтаныаххыты?

⁴⁵Аҕатын иннигэр биһигини буруйдуо дии санааман: эрэнэр Моисейгыт эһигини буруйдуоҕа. ⁴⁶Моисейы итэҕэйэргит эбитэ буоллар, Миигин эмиэ итэҕэйиэ этигит: кини Мин туспунаан суруйбута. ⁴⁷Оттон кини суруйбутун итэҕэйбэт буоллаххытына, Мин этэрбин хайдах итэҕэйиэххитий?»

Бис тыһыынча киһини аһатыы

6 Бу кэнниттэн Иисус Галилея муоратын унуоргу кытылыгар, Тивериада уобалаһыгар барбыта. ²Ырыһахтары дыкти-тик үтүөрдэрин көрөн, Кинини элбэх киһи батыспыта. ³Иисус

үөрэнээччилэрин кытта хайаҕа тахсан олорбута. ⁴Иудей бырааһынньыга Паасха чугаһаан турар кэмэ этэ.

⁵Иисус төбөтүн өндөтөн, элбэх киһи кэлэн иһэрин көрөн, Филиппкэ эппитэ: «Дьону аһатарга хантан килиэп атыылаһабытый?» (⁶Кинилэри тургутан көрөн итинник ыйыппыта, дыһнар, тугу гынарын билэр этэ.)

⁷«Икки сүүс динарийга* атыыластахха даҕаны син биир барыларыгар тийбэт, — диэбитэ Филипп. — Киһи аайы тооромос да тиксиэ суоҕа».

⁸Үөрэнээччилэриттэн биирдэстэрэ, Симон Петр быраата Андрей, Иисуска эппитэ: ⁹«Манна биир уолчаан биэс дьэһимиэн килиэптээх, икки балыктаах эбит. Бачча элбэх дьонго ол ас үһү дуо?»

¹⁰«Дьону олордутаалаан», — диэбитэ Иисус. (Хойуу оттоох сир этэ.) Барыта биэс тыһыынча кэрингэ киһи олорбута. ¹¹Иисус килиэби ылан Танараҕа махтанан баран, үөрэнээччилэригэр үллэрбитин кинилэр олорор дьонго түнэппиттэрэ; балыгы эмиэ кимиэхэ төһөнү баҕарарынан үллэрбиттэрэ.

¹²Топпуттарын кэннэ, Иисус үөрэнээччилэригэр эппитэ: «Ордубут аһы тугу да хаалларбакка, хомуйан ылын». ¹³Онон биэс дьэһимиэн килиэптэн туох ордубутун хомуйан, уон икки тымтайы толорбуттара.

¹⁴Иисус дыктини онорбутун көрөн олорбут дьон: «Бу дойдуга кэлиэхтээх Пророк чахчы бу Кини эбит!» — диэн түмүккэ кэлбиттэрэ. ¹⁵Кэлэн Кинини тутан ылан баран, норуokka «Бу — биһиги ыраахтааҕыбыт» диэри гыналларын билэн, Иисус эмиэ соҕотоҕун хайаҕа тахсыбыта.

Уу устун хаамыы

¹⁶Киэһэрбитин кэннэ, үөрэнээччилэрэ муораҕа киирбиттэрэ, ¹⁷онгочолоругар олорон, унуор баар Капернаумга устубуттара. Харанаран эрэрэ, Иисус буоллаҕына өссө да кэлэ илигэ. ¹⁸Күүстээх тыал түһэн, муора бааллыран барбыта. ¹⁹Көс анаарын курдугу устан баран, Иисус муора устун хааман иһэрин, онгочолоругар чугаһаабытын көрөн уолуяа куттамыттара. ²⁰«Куттаныманг, бу — Мин», — диэбитэ Иисус. ²¹Кинини олордоору гыммыттара да, онгочолоро ол кэмгэ тийиэхтээх кытылыгар тиксэ охсон хаалбыта.

* ^{6:7} Икки сүүс динарий — үлэһит аҕыс ыйдаах хамнаһа.

²² Нөнүө күнүгэр муора унуоргу кытылыгар хаалбыт дыон онно Кини үөрэнээччилэрэ киирбит соботох оночолоруттан ураты атын оночо суоҕун, Иисус* үөрэнээччилэрин кытта олорсубатаҕын, кинилэр бэйэлэрэ эрэ устан барбыттарын көрбүттэрэ. ²³ Ол ыккардыгар Айыы Тойон алжаабыт килиэбин сиэбит сирдэрин аттыгар Тивериадаттан эбии атын оночолор кэлитэлээбиттэрэ. ²⁴ Иисус Бэйэтэ да, үөрэнээччилэрэ да манна суохтарын көрөн, кэлбит дыон оночолоругар олорон, Иисуһу көрдүү Капернаумна устубуттара.

Олох килиэбэ

²⁵ Кини муора унуоргу кытылыгар сылдыарын булан, дыктиргээн: «Равви! Эн манна хаһан кэлбиккиний?» — диэн ыйыппытара.

«²⁶ Дьин кырдыгы эһиэхэ этэбин, — диэбитэ Иисус, — эһиги Мин онгорбут дыктилэрбин өйдөөн буолбакка, килиэби тото сиэбит буолангыт, Миигин көрдүүгүт. ²⁷ Эһиги курсуйар аска буолбакка, бараммат олоххо тиксэрэр аска кыһаллар буолун. Оннук аһы эһиэхэ Кини Уола биэриэҕэ: Аҕата Таһара Кинини Бэйэтин бэчээтинэн бэлиэтээбитэ».

²⁸ Кинилэр Иисустан: «Таһара сөбүлүүр дьайыыларын онгорор туһугар биһиги тугу гынабытый?» — диэн ыйыппытара.

²⁹ «Таһара Ыппытын итэҕэйин, ол буолуо — Таһара сөбүлүүр дьайыытын оноруу», — диэбитэ Иисус.

«³⁰ Биһиги көрөн итэҕэйэрбит туһугар, Эн биһиэхэ туох дыкти бэлиэни көрдөрүүххүн сөбүй? — кинилэр ыйыппытара. — Туох эмэ дыктини онгортон көрдөрүүн дуо? ³¹ „Кинилэри аһааары Халлаантан килиэп түһэрэн биэрдэ“ диэн суруллубутуну, өбүгэлэрбит иччитэх сиргэ сылдьан Халлаантан түспүт мааннаны сиэбиттэрэ дии».

³² Иисус эппитэ: «Дьин кырдыгы эһиэхэ этэбин: килиэби Халлаантан Моисей ылан биэрбэтэҕэ, Мин Аһам Халлаантан эһиэхэ дьингээх килиэби биэрэр. ³³ Кини, Халлаантан Түһээччи, аан дойдуга Олоҕу Биэрээччи, Таһара килиэбэ буолар».

* 6:22 Онно Кини үөрэнээччилэрэ киирбит соботох оночолоруттан ураты атын оночо суоҕун, Иисус — сорох быллыгы гректии илиинэн суруйууга «Онно биир эрэ оночо баарын, Иисус...»

³⁴ «Оо, Тойоммуот! — диэбиттэрэ. — Биһиэхэ оннук килиэби өрүүтүн биэрдэргин».

³⁵ Иисус кинилэргэ эппитэ: «Мин олох килиэбинэбин. Миэхэ кэлэр киһи аччыктыа суоҕа, Миигин итэҕэйэр киһи хаһан да утатыа суоҕа. ³⁶ Ол эрэри эһиги Миигин көрөн да баран, итэҕэйбэккит диэн, Мин эһиэхэ этэн турабын. ³⁷ Аҕам Миэхэ тугу биэрэрэ барыта Миэхэ кэлиэҕэ, Миэхэ кэлээччини Мин киэр үүрүөм суоҕа. ³⁸ Мин Бэйэм көнүлбүн толоро буолбакка, Миигин Ыппыт Аҕам көнүлүн толоро халлаантан түспүтүм. ³⁹ Мин Кини биэрбиттэн тугу да сүтэриэ суохтаахпын, тигэх күнгэ ону барытын тилиннэриэхтээхпин. Миигин ыппыт Аҕам көнүлэ итинник. ⁴⁰ Кини Уолун көрөн итэҕэйбит киһи барыта бараммат олохтоноро — бу буолар Миигин ыппыт Аҕам көнүлэ; Мин ол киһини тигэх күнгэ тилиннэриэбим».

⁴¹ Кини «Мин Халлаантан түспүт килиэппин» диэбиттэн кыйаханан, иудейдар бэйэлэрин ыккардыларыгар мөнгүттэн барбыттар: ⁴² «Бу Иосиф уола Иисус буолбатах этэ дуо, аҕатын да, Ийэтин да биһиги билэбит буолбаат? Уонна баран хайдах „Мин Халлаантан түспүтүм“ дирий?»

«⁴³ Мөнгүттүмэн, — диэбитэ Иисус, — ⁴⁴ Миигин ыппыт Аҕам ынырбатах буоллабына, Миэхэ ким да кэлэр кыаҕа суох; Миэхэ кэлбит киһини Мин тигэх күнгэ тилиннэриэбим. ⁴⁵ Проктар кинигэлэригэр „Барыларын Танара үөрэтиэҕэ“ диэн суруллубута, онон Аҕам этэрин истэн үөрэммит киһи барыта Миэхэ кэлэр. ⁴⁶ Ол аата ким эрэ Аҕаны көрбүт диэн буолбатах, Танараттан Кэлбиттэн ураты атын ким даҕаны Аҕаны көрбөтөҕө — Кини эрэ көрбүтэ. ⁴⁷ Дьинг кырдыгы этэбин эһиэхэ: ким Миигин итэҕэйэр*, ол бараммат олохтоох. ⁴⁸ Мин олох килиэбинэбин. ⁴⁹ Эһиги өбүгэлэргит иччитэх сиргэ сылдьан мааннаны сиэбиттэрэ гынан баран, син биир өлбүттэрэ; ⁵⁰ оттон бу Халлаантан түһэр килиэп оннук буолбатах: бу килиэби сиир киһи өлүө суоҕа. ⁵¹ Мин Халлаантан түспүт тыыннаах килиэппин: ким бу килиэби сиир, ол үйэлэр тухары олоруоҕа; Мин биэрэр килиэбим — Мин аан дойду олоҕун туһугар толук биэрэр Бэйэм Этим-сииним».

* 6:47 *Ким Миигин итэҕэйэр* — сорох былыргы гректии илиинэн суруйууга «ким итэҕэйэр».

⁵² Онуоха иудейдар икки ардыларыгар мөккүөр сафаламмыта. «Бэйэтин Этин ол биһиэхэ хайдах сиэтэрий?» — диэн кинилэр абарбыттара.

⁵³ Иисус кинилэргэ эппитэ: «Дьын кырдьыгы эһиэхэ этэбин: эһиги Киһи Уолун Этин сиэбэт, Кини Хаанын испэт буоллах-хытына, искитигэр бараммат олохтонуоххут суоҕа. ⁵⁴ Мин Эппин сиир, Мин Хааммын иһэр киһи бараммат олохтоох — Мин кинини тihэх күннэ тилиннэриэбим. ⁵⁵ Мин Этим-сииним дьын аһылык, Мин Хааным дьын утах буолар. ⁵⁶ Мин Эппин сиир, Мин Хааммын иһэр киһи Миигин кытта биир буолар, Мин эмиэ кинини кытта бииргэбин. ⁵⁷ Олоҕу биэрэр Аҕам Миигин ыппытын, Мин Аҕабынан оморорум курдук, Миигинэн аһылыктанааччы эмиэ Миигинэн олоруоҕа. ⁵⁸ Бу — Халлаантан түспүт килиэп. Кини эһиги өбүгэлэргит сиэбит маанналарын* курдук буолбатах: кинилэр сиэн да баран өлбүттэрэ, оттон бу килиэби сиир киһи үйэлэр тухары олоруоҕа». ⁵⁹ Маны Иисус Капернаумна синагогаҕа үөрэтэригэр эппитэ.

Бараммат олох тыллара

⁶⁰ Үгүс үөрэнээччитэ итини истэн: «Туох муока тылларай! Итини ким кыайан истиэбэй?» — дэһиспиттэрэ.

⁶¹ Үөрэнээчилэрэ итинник мунатыйалларын билэн, Иисус эппитэ: «Бу эппиппин истэн дьулайдыгыт дуу? ⁶² Арай Киһи Уола урут сылдыбыт сиригэр үөһэ тахсарын көрүн, оччоҕо тугуй? ⁶³ Тыын олоҕу биэрэр, оттон киһиэхэ оннук кыах суох. Мин эһиэхэ этэр тылларбар олох Тыына баар. ⁶⁴ Ол да буоллар итэбэйбэт дьон эһиэхэ эмиэ бааллар». (Ким итэбэйбэтин, Кинини таннарыахтаабын Иисус хара маннайгыттан билэр этэ.)

⁶⁵ Итиэннэ эппитэ: «Аҕабыттан бэриллибэтэх буоллабына, ким даҕаны Миэхэ кэлэр кыаҕа суох диэн, Мин ол иһин эһиэхэ эппитим».

⁶⁶ Мантан ыла бэрт элбэх үөрэнээччитэ тэйэн, Кинини кытта бииргэ сылдыбат буолбуттара. ⁶⁷ Иисус Уон Иккиэлэриттэн: «Эһиги эмиэ Миигиттэн тэйиэххитин баҕарбаккыт дуо?» — диэн ыйыппыта.

* 6:58 *Маанналарын* — сорох былыргы гректии илиинэн суруйууга «килиэптэрин».

⁶⁸ Симон Петр эппитэ: «Тойоммуот, Эйигиттэн тэйэммит кимиэхэ барыхпытый? Бараммат олох тылларын Эн билэбин эбээт. ⁶⁹ Эн Христос, Тыыннаах Тангара Уола буоларгын* биһиги итэҕэйдик да, биллибит да».

⁷⁰ «Мин эһигини Уон Иккиэннитин Апостолларынан талбатаҕым этэ дуо? Ол эрэри эһигиттэн бииргит — адьарай», — диэбитэ Иисус. ⁷¹ Кини манан Симон Искарот уолун Иуданы сирэйдээн эппитэ. Уон Иккиэлэртэн биирдэстэрэ, Иуда, Иисүһу таннаар санаалааҕа.

***Иисус Христону бырааттара
итэҕэйбэттэр***

7 Бу кэнниттэн Иисус Галилея устун сылдыбыта, иудейдар өлөрөргө соруналларын иһин, Кини Иудеяҕа сылдыан баҕарбатаҕа. ² Иудей бырааһынньыга Отуу Туруорууга чугаһабыт кэмэ этэ. ³ Бырааттара Киниэхэ эппиттэрэ: «Эн бу дойдуну хаалларан, Иудеяҕа бар. Ити онгорор дыктилэргин үөрэнээччилэринг эмиэ көрдүннөр. ⁴ Дьонно биллэ-көстө сатыыр хайа да кини бэйэтин дьайыыларын кистээбэт. Эн, итинник дыктилэри онгорор кыахтаах буоллаххына, дьонно-сэргэҕэ Бэйэбин тоҕо биллэрбэккин?» ⁵ Кинини бэл бырааттара итэҕэйбэт этилэр.

«⁶ Мин кэмим өссө да кэлэ илик, — диэбитэ Иисус кинилэргэ, — оттон эһиэхэ ханнык баҕарар кэм табыгастаах. ⁷ Бу дойду эһигини абааһы көрүүн сатамат, оттон Миигин, кини дьайыылары мөкүтүн туоһулуурум иһин, абааһы көрөр. ⁸ Эһиги бу бырааһынньыкка барыҥ. Мин кэмим өссө кэлэ илик, онон бырааһынньыкка билигин барбаппын**». ⁹ Маны этэн баран, Иисус Галилеяҕа хаалбыта.

Иерусалимга Отуу бырааһынньыгар

¹⁰ Бырааттара бырааһынньыкка барбыттарын кэннэ, ким да билбэтинэн Бэйэтэ эмиэ онно барбыта. ¹¹ Иудейдар тойотторо

* ^{6:69} Эн Христос, Тыыннаах Тангара Уола буоларгын — сорох былыргы гректии илиинэн суруйууга «Эн Тангара Сибэтиэйэ буоларгын» эбэтэр «Эн Христос, Тангара Сибэтиэйэ буоларгын».

** ^{7:8} Билигин — сорох былыргы гректии илиинэн суруйууга «билигин барбаппын».

бырааһынньыкка: «Кини ханнаный?» — дии-дии Иисусу көрдүүлэрэ.

¹² Мустубут дьон Кини туһунан араастаан мөккүһэллэрэ. Сорохторо «үтүө санаалаах» дииллэрэ, атыттара «норуоту албынныыр» диэн утараллара. ¹³ Ол эрэри, иудейдартан куттанар буолан, ким даҕаны аһаҕастык кэпсэппэт этэ.

¹⁴ Бырааһынньык хайыы-үйэ ортолоон эрдэбинэ, Иисус Таһара Дьэтигэр киирэн үөрэппитэ.

¹⁵ «Үөрэммэтэх буолан баран, Суруйуулары ити хайдах билэрий?» — диэн иудейдар дыктиргээбиттэрэ.

¹⁶ Иисус кинилэргэ хоруйдаан эппитэ: «Мин үөрэтэр үөрэҕим Миэнэ буолбатах, Миигин Ыытааччы үөрэҕэ. ¹⁷ Кини көнгүлүн тутуһуон баҕарар киһи бу үөрэх Таһараттан кэлбитин дуу, эбэтэр Мин Бэйэбиттэн үөрэтэрбин дуу билиэҕэ. ¹⁸ Бэйэтин аатыттан үөрэтэр киһи бэйэтигэр албан ааты ситиһэ сатыыр, оттон ким Кинини Ыппыты албан аатырдыан баҕарар, ол дынг кырдыктаах, Кини сымыйалаабат. ¹⁹ Моисей эһиэхэ Сокуону биэрбэтэҕэ этэ дуо? Ол үрдүнэн хайаҕыт да Сокуону тутуспат. Эһиги тоҕо Миигин өлөрөр сылтаҕы көрдүүгүт?»

²⁰ «Искэр абааһы киирбит дуу? — диэн дьон быһыһыттан хаһытаабыттара. — Ким Эйигин өлөрөөрү гынар үһүнүй?»

²¹ Иисус эппитэ: «Мин субуотаҕа биир дыктини оноруохпуттан эһиги күн бүгүнгэ диэри уоскуйа иликкит. ²² Моисей эһиэхэ быһыллыы сиэрин-туомун олохтообута (дынгэр ону Моисей буолбатах, өбүгэлэргит олохтообуттара), ол иһин эһиги субуота күн быһыы онороҕут. ²³ Моисей Сокуона кэһиллибэтин туһугар, киһи субуотаҕа да быһыллар буоллаҕына, Мин киһини бүтүн бэйэтин субуота күн үтүөрдүбүппэр эһиги абараҕыт дуо? ²⁴ Таһыттан көрөн дьүүлүүргүтүн аны тохтотунг — кырдыктаах дьүүлү тутуһунг».

***Иисус Христос туһунан
араас мөккүөр***

²⁵ Маны истэн, Иерусалимтан сылдыар сорох дьон: «Өлөрөөрү көрдүүр Киһилэрэ бу буолбатаҕа буолуо дуо? — диэн кэпсэппиттэрэ. — ²⁶ Көр, аһаҕастык сангарар да, туох да диэбэттэр. Кини чаччы Христос буоларын тойоттор билбиттэрэ дуу? ²⁷ Ол гынан баран биһиги Кини Кимин, хантан сылдыарын билэбит,

оттон Христос кэллэбинэ, Кини хантан кэлбитин ким да билиэ суохтаах».

²⁸ Иисус Тангара Дьэитигэр үөрэтэ туран санга аллайбыта: «Миигин эһиги билэбит, хантан кэлбиппин эмиэ билэбит: Мин Бэйэм көнүлбүнэн кэлбэтэҕим — Миигин Дьинг Кырдыктаах ыппыта. Кинини эһиги билбэккит, ²⁹ оттон Мин, Киниттэн кэлбит, Кинини билэбин. Миигин Кини ыппыта».

³⁰ Иисусу тутан ылар тоҕоостоох түгэни көрдүү сатаабыттар да, кэмэ уолдьаһа илик буолан, Кинини ким да туптатаба. ³¹ Оттон мустубут дьонтон үгүстэрэ Кинини итэҕэйбиттэрэ. Итэҕэйбит дьон: «Христос, кэллэбинэ, ама бу Киһи онгорбутунааҕар элбэх дыкти бэлиэни онгороро буолуо дуо?» — дэһэллэрэ.

***Харабыллар Иисус Христу
тута кэллэр***

³² Дьон Иисус туһунан тугу кэпсэтэрин истэн, фарисейдар архиерейдардыын, Кинини туттара, харабылларын* ыппыттар.

«³³ Эһигинниин бииргэ сылдыар кэмим кылгаата, — диэбитэ Иисус. — Мин сотору Миигин Ыппыкка барыаҕым. ³⁴ Оччоҕо Миигин көрдөөн да, булуоххут суоҕа. Мин баар сирбэр эһиги кыайан тийбэккит».

³⁵ Иудейдар бэйэлэрин икки ардыларыгар: «Ити, биһиэхэ булартарбат гына, ханна бараары сорунарый? — дэһиспиттэрэ. — Туора омуртар тарҕанан олоҕор сирдэригэр баран, кинилэри үөрэтээри гынара буолуо дуо? ³⁶ Миигин көрдүөххүт да, булуоххут суоҕа, Мин баар сирбэр эһиги тийэр кыаххыт суох диэн тугу этэр быһыытай?»

Өлбөт мэнэ уутун өрүстэрэ

³⁷ Бырааһынньык бүтэһик улуу күнүгэр Иисус дьон ортотугар туран, дорҕоонноохтук эппитэ: «Ким утаппыт, Миэхэ кэлэн утаҕын ханнарыахтын. ³⁸ Миигин итэҕэйэр киһи сүрөҕүттэн, Суруйууларга этиллэрини, өлбөт мэнэ уутун өрүстэрэ

* 7:32 Тангара Дьэитэ бэрээдэги көрөр левит харабыллардаах этэ.

сүүрүгүрдүөхтэрэ». ³⁹ Манан Иисус Кинини итэбэйэр дьонно бэриллэр Тыын туһунан эппитэ. Кини өссө да албан аатыра илик буолан, Сибэтиэй Тыын* кинилэргэ бэриллэ илигэ.

Дьон-сэргэ санаата хайдыһар

⁴⁰ Мустан турбут дьон халын халҕаһатыттан үгүстэр бу тыллары истэн: «Кини чаччы Пророк эбит!» — дэспиттэрэ.

⁴¹ «Бу — Христос!» — диэбиттэрэ атыттар.

«Христос Галилеятан кэлэр үһү дуо? — сорохторо утарбытара. — ⁴² Христос Давид удьуоруттан, Вифлеемтэн, Давид төрөөбүт-үөскээбит сириттэн кэлиэ диэн Суруйууларга этиллибэтэбэ этэ дуо?» ⁴³ Ити курдук көй дьон Иисус туһуттан мөккүһэн турбуттара. ⁴⁴ Сорохтор Кинини тутан ылыахтарын баҕараллара эрэри, Киниэхэ ким да илиитин көтөхпөтөбө.

*Иисус Христуу итэбэйбэтэх
иудей тойотторо*

⁴⁵ Харабыллар архиерейдарга уонна фарисейдарга төннөн кэлбиттэрэ.

«Хайа, тоҕо тутан аҕалбатыгыт?» — дии тоһуйбуттара анараангылар.

⁴⁶ «Хаһан даҕаны ким да ити Киһи этэрин этэ илигэ!» — харабыллар хоруйдаабыттара.

«⁴⁷ Эһигини эмиэ бутуйбуттар дуу? — диэбиттэрэ фарисейдар. — ⁴⁸ Аҕа баһылыктартан, фарисейдартан ким эмэ Кинини итэбэйбитин эһиги көрбүккүт дуо? ⁴⁹ Арай ити Сокуону билбэт, кырыыска турар ньүдү-балайдар итэбэйэллэр!»

⁵⁰⁻⁵¹ Кинилэртэн биирдэстэрэ, урут түүн Иисуска кэлэ сылдыбыт Никодим, эппитэ: «Биһиги Сокуоммут киһини, этэр тылын истибэккэ, тугу гыммытын билбэккэ эрэ, дьүүлүүр дуо?»

⁵² Маны эппитигэр: «Эн эмиэ Галилея этин буолбат дуо? — диэбиттэрэ. — Суруйуулары сирийэн көр, оччоҕо Галилеятан Пророк кэлбэтин өйдүөн». ⁵³ Ол кэнниттэн бары дьыэлэригэр тарҕаспыттара**.

* 7:39 *Сибэтиэй Тыын* — сорох былыргы гректии илиинэн суруйууга «Тыын».

** 7:53–8:11 Сорох былыргы гректии илиинэн суруйууга бу кэрчик суох.

8 Иисус Елеон хайатыгар барбыта.

***Көссүүлэһэн тутуллубут
дьахтар***

² Сарсыарда эмиэ эрдэ Тангара Дьиэтигэр кэлбитигэр норуот бүттүүнэ Киниэхэ тийибитэ. Иисус олорон эрэ кэлбит дьону үөрэппитэ. ³ Бу кэмнэ сокуонньуттар уонна фарисейдар көссүүлэһэн тутуллубут дьахтары Киниэхэ аҕалан, ортолоругар туруоран баран: «⁴Үөрэтээччи! Бу дьахтар көссүүлэһэн тутулунна, — диэбиттэрэ. — ⁵Моисей бэйэтин Сокуонугар манньктары тааһынан тамнаан өлөрөргө соруйбута. Оттон Эн туох диигин?» ⁶ Кинилэр Иисуһу буруйдуур сылтах көрдөөн, үтэн-анньан көрөн итинник эппиттэрэ.

Иисус кинилэргэ кыһаллыбакка* умса нөрүйэн, тарбагынан сиргэ тугу эрэ суруйа олорбута. ⁷ Онтон арахпакка ыйыппыттарыгар төбөтүн өндөтөн эппитэ: «Энигиттэн хайабыт аньыыта суох бастакынан кинини тааһынан бырахтын». ⁸ Итиэннэ эмиэ төнкөйөн, суруйбутунан барбыта.

⁹ Маны истэн кинилэр суобастара оонньоон, улаханнын-аччыгыйдыын биир-биир тарҕаһан хаалбыттара; соҕотох Иисус уонна ортоку турар дьахтар эрэ хаалбыттара**.

¹⁰ Иисус төбөтүн өндөтөн, дьахтартан ураты атын ким да суоҕун көрөн***: «Буруйдааччыларын ханналарый? Ким даҕаны эйигин дьүүлээбэтэ дуо?» — диэн ыйыппыта.

¹¹ «Ким даҕаны, Тойонуом», — дьахтар хоруйдаабыта.

«Мин эмиэ эйигин дьүүлээбэппин, — диэбитэ Иисус. — Чэ, дьиэҕэр бар уонна аны аньыыны онорума».

* **8:6** *Кинилэргэ кыһаллыбакка* — сорох былыргы гректии илиинэн суруйууга бу тыллар суохтар.

** **8:9** Сорох былыргы гректии илиинэн суруйууга «Маны истэн кинилэр биир-биир тарҕаспыттара, бастакынан саамай аҕа саастаахтара барбыттара. Иисус уонна Кини иннигэр турар дьахтар иккиэйэҕин хаалбыттара».

*** **8:10** *Дьахтартан ураты атын ким да суоҕун көрөн* — сорох былыргы гректии илиинэн суруйууга бу тыллар суохтар. *Буруйдааччыларын ханналарый?* — сорох былыргы гректии илиинэн суруйууга «Бары ханна бардылар?»

Аан дойду сырдыга

¹² Иисус эмиэ норуокка туһаайан эппитэ: «Мин аан дойду сырдыгынабын. Ким Миигин батыспыт, ол хараҥаҥа сылдыа суоҕа, олох сырдыгар сылдыаҥа».

¹³ Маны эппитигэр фарисейдар: «Эн Бэйэҕин Бэйэн туоһуланаҕын, онон туоһун дьингэ суох», — диэбиттэрэ.

¹⁴ Иисус эппитэ: «Өскөтүн Бэйэм туспунан Бэйэм туоһулуур да буоллахпына, Мин туоһум дьингээх, тоҕо диэтэххэ, Мин хантан кэлбиппин уонна ханна баран иһэрбин билэбин; оттон эһиги Мин хантан кэлбиппин да, ханна баран иһэрбин да билбэккит. ¹⁵ Эһиги дьон куолутунан дьүүлүүгүт, оттон Мин кими да дьүүлээбэппин. ¹⁶ Өскөтүн дьүүлүүр да буоллахпына, Мин дьүүлүм дьингээх: Мин соҕотох буолбатахпын, Миигин Ыппыт Аҕам Миигин кытта баар. ¹⁷ Оттон эһиги Сокуоннугутгар икки киһи туоһута дьингээх туоһу диэн суруллан сылдьар. ¹⁸ Бэйэм туспунан Мин Бэйэм туоһулуубун, итиэннэ Миигин ыппыт Аҕам эмиэ Мин туспунан туоһулуур».

¹⁹ Маныаха Киниттэн: «Аҕан ханна баарый?» — диэн ыйыппыттара.

«Эһиги Миигин да, Аҕабын да билбэккит. Миигин билэргит эбитэ буоллар, Аҕабын эмиэ билиэ этигит», — диэбитэ Иисус.

²⁰ Кини бу тыллары Тангара Дьэтигэр харчы түһэрэр иһиттэр турар сирдэрин аттыгар үөрэтэ олорон эппитэ. Кэмэ кэлэ илик буолан, ким даҕаны Кинини тутан ылбатаҕа.

***Мин барар сирбэр
эһиги кыайан тийбэккит***

²¹ Иисус кинилэргэ өссө төгүл эппитэ: «Мин сотору барабын. Эһиги Миигин көрдөөннүт да, син биир аныылаах өлүүххүт. Мин барар сирбэр эһиги кыайан тийбэккит».

²² Иудей тойотторо маны истэн: «Ама Бэйэтигэр тийинээригынара буолуо дуо? — дэспиттэрэ. — Тоҕо Мин барар сирбэр эһиги кыайан тийбэккит дириий?»

²³ Иисус кинилэргэ эппитэ: «Эһиги аллараангылартан, оттон Мин үөһээннилэртэн буолабын. Эһиги бу дойду дьонобут, оттон Мин бу дойду буолбатахпын. ²⁴ Ол иһин аныылаах-харалаах

өлүөххүт диэн эттим. Өскөтө бу Мин буоларбын итэҕэйбэтэх-хитинэ, эһиги аньыылаах өлүөххүт».

²⁵ «Эн кимниин?» — диэн Ыйыппытара кинилэр.

Иисус эппитэ: «Эһиэхэ этэrim курдук, Мин аан бастаан-ныттан баарбын*». ²⁶ Эһиги тускутунаан элбэҕи этиэм да, дьүүл-лүөм да этэ; ол эрэри Кини — Миигин Ыйыппыт — кырдьы-гы эрэ этэр, онон Мин Киниттэн тугу истибиппин бу дойдуга этэбин».

²⁷ Кини Аҕатын туһунан этэрин өйдөөбөтөхтөрө. ²⁸ Ол иһин эппитэ: «Киһи Уолун үөһэ таһаардаххытына, бу Мин буолар-бын итиэннэ Бэйэбиттэн тугу да онгорбоппун, Аҕам үөрэппи-тин курдук этэрбин билиэххит. ²⁹ Миигин Ыйыппыт Аҕам Мии-гин кытта бииргэ баар. Мин өрүүтүн Кини сөбүлүүрүн эрэ онго-рорум иһин, Аҕам Миигин хаһан да соҕотохтуу хаалларбат».

³⁰ Маны эппитигэр элбэх киһи Кинини итэҕэйбитэ.

Көнүл дьон уонна кулуттар

³¹ Оттон итэҕэйбит иудейдарга Кини эппитэ: «Мин тылбыт-тан тахсыбат буоллаххытына, эһиги дьын чахчы Мин үөрэнээч-чилэrim буолабыт. ³² Эһиги кырдьыгы билиэххит, оччоҕо кыр-дьык эһигини босхолоу».

³³ «Биһиги Авраам удьуордарынабыт, — диэн хардарбыттара, — хаһан да кимизэхэ да кулут буолбатахпыт. Оччоҕо Эн тоҕо бос-холонуоххут диигиний?»

³⁴ Иисус кинилэргэ эппитэ: «Дьын кырдьыгы эһиэхэ этэбин: аньыыны онгорор киһи барыта — аньыы кулута. ³⁵ Ол гынан ба-ран кулуттара ыал дьэтигэр куруук олорбот, уоллара үйэ туха-ры олорор. ³⁶ Онон эһиги, Уола босхолоотоҕуна эрэ, дьыннээх-тик көнүл буолуоххут. ³⁷ Эһиги Авраам удьуордара буоларгытын Мин билэбин. Ол эрэри эһиги Мин этэр тылбын ылыммат буолангыт, Миигин өлөрөр сылтаҕы көрдүүгүт. ³⁸ Мин Аҕабар тугу көрбүппүн эһиэхэ кэпсиибин; оттон эһиги эмиз бэйэҕит аҕабытыгар тугу көрбүккүтүн** — ону оноробут».

* 8:25 *Мин аан бастаанныттан баарбын* — эбэтэр «Мин киммин эһиэхэ ха-ра маннайгыттан эппитим».

** 8:38 *Тугу көрбүккүтүн* — сорох былыргы гректии илиинэн суруйууга «ту-гу истибиккитин».

Эһиги аҕабыт — адьарай

³⁹ «Биһиги аҕабыт — Авраам!» — диэбиттэрэ кинилэр.

Иисус эппитэ: «Эһиги Авраам оҕолоро эбиккит буоллар, Авраам суолунан сылдыа этигит. ⁴⁰ Билигин эһиги Миигин, Танараттан истибит кырдыкпын эһиэхэ эппиппэр өлөрөөрү гынабыт. Авраам итинник быһыыламмат этэ. ⁴¹ Эһиги бэйэҕит аҕабыт курдук быһыыланабыт».

Бу тыллары истэн: «Биһиги булумнью оҕолор буолбатахпыт! — диэбиттэрэ. — Биир Аҕалаахпыт, биһиги Аҕабыт — Танара!»

⁴² Иисус эппитэ: «Танара эһиги Аҕабыт эбитэ буоллар, эһиги Миигин, Танараттан кэлбитим уонна билигин манна баарым иһин, таптыа этигит. Мин Бэйэм көнүлбүнэн кэлбэтэҕим — Кини Миигин ыппыта. ⁴³ Мин этэрбин тоҕо өйдөөбөккүтү? Кыайан истибэккит, ол иһин өйдөөбөккүт. ⁴⁴ Адьарай аҕалаах буолангыт, кини баҕатын толоруоххутун баҕарабыт, оттон кини хара маннайгыттан өлөрүөхсүт этэ. Кырдык диэн киниэхэ суох, онон кини кырдыкка тирэҕирбэтэҕэ. Сымыйаны этэригэр, бэйэтин киэнин этэр: кини сымыйаччытын ааһан, өссө сымыйа аҕата буолар. ⁴⁵ Оттон Мин кырдыгы этэрбин эһиги итэҕэйбэккит. ⁴⁶ Эһигиттэн хайабыт эмэ Мин аһыыны онгорбуппун саралыа дуо? Кырдыгы этэр буоллахпына, тоҕо Миигин итэҕэйбэккитий? ⁴⁷ Танара кинитэ Танара тылын истэр — эһиги Танара дыоно буолбатах буолангыт, истибэккит».

Иисус Христос уонна Авраам

⁴⁸ Маны эппитигэр иудейдар: «Эн Самария кинитинэҕин*, искэр абааһы киирбит диэн, биһиги кырдыгы этэр буолбаппыт дуо?» — диэбиттэрэ.

⁴⁹ Иисус эппитэ: «Мин испэр абааһы суох. Мин Аҕабын ытктыбын, оттон эһиги Миигин холуннарабыт. ⁵⁰ Ол эрэри Мин Бэйэбэр албан ааты көрдөөбөппүн: Көрдөөччү уонна Дьүүл-лээччи Атын. ⁵¹ Дьын кырдыгы эһиэхэ этэбин: Мин этэр тылбын толорор киһи хаһан да өлүө суоҕа».

* 8:48 *Самария кинитинэҕин* — еврей кинитин манньык этии үөһүүгэ тэннэхэрэ.

«⁵²Эн искэр абааһы киирбитин билигин дьэ биллибит! — иудейдар өрүкүнэспиттэрэ. — Авраам өлбүтэ, пророктар эмиэ өлбүттэрэ, Эн буоллабына „Мин тылбын толорор киһи өлөр өлүү диэни хаһан да билиэ суоҕа“ диигин. ⁵³Ама Эн биһиги өлбүт аҕабытынааҕар Авраамнааҕар улахан үһүгүн дуо? Пророктар эмиэ өлбүттэрэ. Бу аата Бэйэҕин Киммин дэнэҕин?»

⁵⁴Иисус эппитэ: «Мин Бэйэбин Бэйэм албан аатырдынарым эбитэ буоллар, ол кураанах албан аат буолуо этэ; ол гынан баран Миигин Аҕам албан аатырдар, оттон эһиги Кинини „биһиги Таһарабыт“ диэн ааттыгыт. ⁵⁵Эһиги Кинини хаһан да билбэтэххит, оттон Мин Кинини билэбин. Билбэппин диирим буоллар, эмиэ эһиэхэ дылы сымыйаччы буолуом этэ. Ол эрэри Мин Кинини билэбин уонна Кини этэр тылын тутуһабын. ⁵⁶Авраам, эһиги аҕаҕыт, Мин күммүн көрөн үөрүүн баһарбыта, итиэннэ көрөн баран үөрбүтэ даҕаны!»

⁵⁷Бу тыллары истэн иудейдар: «Эн өссө биэс уонгун да туола иликкин, уонна Авраамы көрбүт үһүгүн дуо?» — дэспиттэрэ.

⁵⁸«Дьин кырдьыгы эһиэхэ этэбин, — диэбитэ Иисус, — Мин, Авраам төрүүн инниттэн, баарбын». ⁵⁹Мань эппитигэр иудейдар Кинини быраһаары, таас ылбыттара, онуоха Кини биллибэккэ быыстарынан ааһан, Таһара Дьийэтиттэн тахсан салгыы бара турбута*.

Хараҕа суоҕу үтүөрдүү

9 Иисус ааһан иһэн, төрүүбүттэн хараҕа суох киһини көрбүтэ. ²«Равви! Кини тоҕо хараҕа суох буолан төрөөбүтэ буолуой? — диэн үөрэнээччилэрэ ыйыппыттара. — Хайалара аныыны-хараны онгорбутуй: бэйэтэ дуу, төрөппүттэрэ дуу?»

«³Бэйэтин да, төрөппүттэрин да аныыларыттан буолбатах, — диэбитэ Иисус. — Кини, Таһара күүһэ кини олоҕор көстөрүн туһугар, хараҕа суох буолбут. ⁴Миигин Ыытааччы дьайыытын Мин** күн устата толоруох тустаахпын; сотору түүн бүрүүкээн

* 8:59 *Быыстарынан ааһан, Таһара Дьийэтиттэн тахсан салгыы бара турбута* — сорох былыргы гректии илиинэн суруйууга «Таһара Дьийэтиттэн баран хаалбыта».

** 9:4 *Мин* — сорох былыргы гректии илиинэн суруйууга «биһиги».

кэлиэ, оччоҕо ону ким да онгорор кыаҕа суох буолуо. ⁵ Мин бу дойдуга баарым тухары, бу дойду сырдыгынабын». ⁶ Маны этээт, Кини сиргэ силлээн баран, ону буорга булкуйан, киһи хараҕын соппута, ⁷ уонна: «Силоам уутугар баран суун», — диэбитэ (Силоам — ол аата «Ытыллыбыт» диэн). Киһи онно тийээн суунаат, көрөр буолан төннүбүтэ.

⁸ Маныаха ыаллара уонна урут кини хараҕа суоҕун билэр дьон: «Бу били умналыы олорор киһибит буолбат дуо?» — диэн дьиибэргээбиттэрэ.

⁹ «Кини», — дииллэрэ сорохтор.

«Суох, көннөрү маарынныыр эрэ», — атыттар саарбахтыылара.

Оттон кини бэйэтэ буоллаҕына дьонно: «Бу мин ээ», — диирэ.

¹⁰ «Эн хайдах харахтанан хааллын?» — киниттэн ыйыппытара.

¹¹ «Иисус диэн Киһи буору силинэн илитэн баран, харахпын соппута уонна Силоамга тийээн суун диэбитэ. Онно суунан, мин көрөр буолан кэлиим».

¹² «Кини ханнаный?» — диэн ыйыппытара.

«Билбэппин», — диэбитэ үтүөрбүт киһи.

¹³ Бу уруккута хараҕа суох киһини фарисейдарга илдьибиттэрэ. ¹⁴ Иисус буору илитэн баран, киһи хараҕын сотон үтүөрдүбүт күнэ субуота этэ. ¹⁵ Фарисейдар эмиэ кини хайдах көрөр буолан хаалбытын ыйыппытара.

«Харахпар инчэҕэй буору биспитэ, ону суунан баран көрөр буолбутум», — диэбитэ киһи.

¹⁶ «Ол Киһи субуотаны тутуспат эбит, — дэспиттэрэ сорох фарисейдар. — Онон Кини Тангара ыппыт Киһитэ буолуон сатаммат».

Атыттар саарбахтаабыттара: «Аньыылаах киһи манньк дык-тилэри хайдах онгоруоҕай?» Мантаҥ сылтаан мөккүөр күөдүүбүтэ.

¹⁷ Хараҕа суохтан хат ыйыппытара: «Кини миигин көрөр гынна диигин. Эн санааҕар, Кини кимий?»

«Мин Кинини Пророк дии саныыбын», — диэбитэ киһи.

¹⁸ Иудей тойотторо кини көрбөт буола сылдьан харахтаммытын хайдах да итэҕэйбэтэхтэрэ. Онон аны төрөппүттэрин ынтыран ылан: ¹⁹ «Төрүөбүттэн хараҕа суох диир уолгут бу дуо? Уонна хайдах көрөр буолан хаалла?» — диэн ыйыппытара.

«²⁰Бу уолбут буоларын, кини хараҕа суох төрөөбүтүн биһиги билэбит, — төрөппүттэрэ хоруйдаабыттара. — ²¹Оттон билигин хайдах көрөр буолан хаалбытын, кини хараҕын ким арыйбытын билбэппит. Бэйэтиттэн ыйытын. Сааһын сиппит киһи — этиэҕэ».

²²Иудейдартан куттанан, төрөппүттэрэ итинник хоруйдаабыттара. Иисусу Христос диэн билиммит киһини синагогаттан үүрэр туһунан иудейдар хайыы-үйэ бэйэлэрин икки ардыларыгар сүбэлэспиттэрэ, ²³ол иһин төрөппүттэрэ «сааһын сиппит киһи, бэйэтиттэн ыйытын» диэбиттэрэ.

²⁴Хараҕа суох сылдьан харахаммыт киһини иккиһин ынгыран ылан: «Кырдыгы этиэм диэн андаҕай!* — диэбиттэрэ. — Ол Киһи аньыылааҕын биһиги билэбит».

²⁵Үтүөрбүт киһи эппитэ: «Кини аньыылааҕын-аньыта суоҕун мин билбэппин, арай бири билэбин — урут көрбөт этим, билигин көрөбүн».

²⁶«Кини эйигин хайдах гынна? Хараххын хайдах көрөр онордо?» — диэн хат лаппыйан ыйыппыттара.

²⁷«Мин эһиэхэ эппитим да, истиэххитин баҕарбатаххыт, — диэбитэ кини. — Өссө истиэххитин баҕараҕыт дуо? Биитэр эһиги Кини үөрэнээччилэрэ буолуоххутун баҕараҕыт дуу?»

²⁸Онуоха кинини мөҕөн баран эппиттэрэ: «Эн Кини үөрэнээччитинэҕин, оттон биһиги Моисей үөрэнээччилэринэбит. ²⁹Моисейдын Таһара кэпсэппитин билэбит, оттон бу Киһи хантан кэлбитин да билбэппит».

³⁰Харахаммыт киһи эппитэ: «Кини хантан кэлбитин билбэккит дьэ дыкти, оттон Кини буоллаҕына миигин көрөр гынна. ³¹Ол эрэри Таһара аньыылаахтары истибэтин биһиги билэбит ээ; Кинини ытыктыыр, Кини көнүлүн толорор киһини Таһара истэр. ³²Төрүөбүттэн хараҕа суох киһини ким эмэ көрөр гыммыта бу үйэҕэ иһиллэ илигэ. ³³Таһара ыппатаҕа эбитэ буоллар, Кини тугу да кыайан оноруо суоҕа этэ».

³⁴Фарисейдар маны истэн: «Бүтүн бэйэн аньыыга-хараҕа булкуллан төрөөн баран, өссө биһигини үөрэтэ тураҕын дуо?» — диэбиттэрэ. Уонна үүрэн кэбиспиттэрэ.

* 9:24 *Кырдыгы этиэм диэн андаҕай!* — тылыттан тылыгар түһэрэн тылбаастаатахха «Таһараны айхаллаа» (иудейдар киһини андаҕатар тыллара).

Дынг хаража суохтар

³⁵ Иисус кинини үүрбүттэрин истэн баран, булан ылан: «Эн Тангара Уолун* итэжэйэбин дуо?» — диэбитэ.

³⁶ «Тойонуом, итэжэйиэхпин Кини кимий?» — диэн ыйыппыта киһи.

³⁷ «Урут Кинини эн көрбүтүн, билигин Кини эйигинниин кэпсэтэ турар», — диэбитэ Иисус.

³⁸ «Тойонуом, итэжэйэбин!» — диэн санга аллайа түһээт, киһи Киниэхэ сүгүрүйбүтэ.

³⁹ Иисус эппитэ: «Бу аан дойдуга Мин дьүүл буолуутугар — көрбөт дьон көрөр буолалларыгар, көрөр дьон көрбөт буолалларыгар, кэлбитим».

⁴⁰ Кини аттыгар турбут сорох фарисейдар маны истэн: «Ама биһиги эмиэ хаража суох үһүбүт дуо?» — дэспиттэрэ.

⁴¹ «Хаража суоххут эбитэ буоллар, аныыга киириэ суох этигит, — диэбитэ Иисус. — Ол гынан баран эһиги билигин көрөбүт диигит, онон аныыгыт бэйэҕитигэр хаалар».

Бараан үөрүн туһунан домох

10 «Дын кырдыгы эһиэхэ этэбин: бараан далыгар аанынан киирбэккэ, атын сиригэр күрүөһүлээн киирээччи — ол уоруйах уонна түөкүн, ²оттон аанынан киирээччи — барааннар маньыһыттар. ³Маньыһыкка харабыл ааны аһан биэрэр, барааннар эмиэ кини сангатын истэллэр; оччоҕо кини барааннарын ааттарынан ынгыртаан таһырдыа таһаартыыр. ⁴Барааннарын таһааран баран, иннилэригэр киирэн бара турар, барааннар кини сангатын билэн, батыһан бараллар. ⁵Туора киһи сангатын атынгыраан, батыһахтааҕар буолуох, хата, куотуохтара». ⁶Иисус бу домоҕу кинилэргэ кэпсээбитэ эрээри, кинилэр домох суолтатын өйдөөбөтөхтөрө.

Иисус Христос — үтүө санаалаах Маньыһыт

⁷Онон Кини хаттаан эппитэ: «Дын кырдыгы эһиэхэ этэбин: Мин барааннар киирэр ааннарынабын. ⁸Мин иннибинэ

* 9:35 *Тангара Уолун* — сорох былыргы гректии илиинэн суруйууга «Киһи Уолун».

кэлэ сылдыбыттар бары уоруйахтар уонна түөкүттэр этилэр, кинилэри барааннар истибэтэхтэрэ. ⁹Мин — ааммын: ким Миигинэн киирбит, ол быһаһыа, кириэ да-тахсыа да, тахсан мэччирэни да булуо. ¹⁰Уоруйах уора, өлөрө итиэннэ үрэйэ эрэ кэлэр, оттон Мин эһиэхэ олоҕу — толору олоҕу — биэрэ кэл-битим.

¹¹Мин үтүө маньыһыппын: үтүө маньыһыт барааннарын ту-
хугар олоҕун толук биэрэр. ¹²Наймылаһан үлэлээччи — ол ма-
ньыһыт буолбатах, барааннара киниэннэрэ буолбатахтар, онон
кини бөрө иһэрин көрдөҕүнэ, барааннары быраҕан атаахха бил-
лэрэр, оччоҕо барааннары бөрө тутаттаан сиир, үрүө-тараа
ыһыталыыр. ¹³Наймыласпыт маньыһыт наймылаһан үлэлиир
буолан, барааннарга кыһаммакка, куотан хаалар.

¹⁴Мин үтүө маньыһыппын: Мин Бэйэм барааннарбын билэ-
бин, кинилэр эмиэ Миигин билэллэр. ¹⁵Аҕам Миигин билэрин
курдук, Мин эмиэ Аҕабын билэбин, итиэннэ олохпун бараан-
нарым тустарыгар толук уурабын. ¹⁶Миэхэ атын барааннар эмиэ
бааллар, ол гынан баран билигин бу тиэргэннэ кинилэр суох-
тар, Мин олоҕун эмиэ аҕаһахтаахпын. Кинилэр саҕабын ис-
тиэхтэрэ, оччоҕо барыта биир үөр, биир Маньыһыт буолуо.
¹⁷Ол иһин Миигин Аҕам — олохпун кэлин хаттаан ылаары биэ-
рэрим иһин — таптыыр. ¹⁸Мин олохпун ким да Миигиттэн был-
дыан ылбат — Бэйэм биэрэбин. Мин олохпун биэрэр да, хаттаан
ылар да былаастаахпын. Бу — Аҕам Миэхэ соруйбут соруҕа».

¹⁹Маньы истэн иудейдар эмиэ мөккүһүн турбуттара. ²⁰«Абаа-
һыга буулатан өйүттэн тахсыбыт. Кинини тоҕо истэҕит?» —
дииллэрэ үгүстэрэ.

²¹Атыттара утараллара: «Бу абааһыга буулаппыт киһи тыла-
өһө буолбатах: абааһы көрбөтү көрөр онгорор үһү дуо?»

Иудейдар Иисус Христону

ылымматтар

²²Ол саҕана Иерусалимга Таһара Дьэтин Ырааһырдыы бы-
рааһынньыга буолбута. Кыһын этэ. ²³Иисус Таһара Дьэтигэр,
Соломон колоннадатыгар* сылдыбыта. ²⁴Иудейдар тойотторо

* 10:23 *Соломон колоннадата* — Омуктар Тиэргэннэрин илинги өттүн кыйа
барар колоннада.

Кинини төгүрүйэн баран ыйыппытара: «Эн биһигини туох да быһаарыыта суох төһө өр маннык сырытыннараары гынабын? Биһиэхэ аһаҕастык эт: Эн Христоскун дуо?»

²⁵ Иисус кинилэргэ эппитэ: «Эһиэхэ эппитим даҕаны, эһиги итэҕэйбэккит. Аҕам аатынан онгорор дьайыыларым Мин тус-пунаан туоһулууллар. ²⁶ Ол эрэри, Мин эһиэхэ эппитим курдук*, эһиги Мин барааннарым буолбатаххыт, ол иһин Миигин итэҕэйбэккит. ²⁷ Бэйэм барааннарым Мин саҕабын истэллэр, Мин эмиэ кинилэри билэбин, онон Миигин батыһаллар. ²⁸ Мин кинилэргэ бараммат олоҕу биэрэбин: кинилэр хаһан даҕаны өлүөхтэрэ суоҕа, ким да Миигиттэн кинилэри былдьаан ылыа суоҕа. ²⁹ Миэхэ кинилэри биэрбит Аҕам кимтэн да улахан, онон Аҕабыттан ким да кинилэри былдьыыр кыаҕа суох. ³⁰ Аҕам биһикки — биирбит».

³¹ Маны этээтин, иудейдар Иисуһу өлөрөөрү, эмиэ таас ыл-быттара.

³² «Мин эһиэхэ Аҕабыттан ылан, элбэх үтүнү онордум, — диэбитэ Иисус. — Олоргон хайаларын иһин Миигин тааһынан тамнаан өлөрөөрү гынабыт?»

³³ Иудейдар хардарбыттара: «Үтүнү онгорорун иһин буолбатах, Тангараны холуннараарын, киһи эрээригин, Бэйэҕин Тангарабын дэнэрин иһин, өлөрөөрү гынабыт!»

³⁴ Иисус эппитэ: «Эһиги Сокуоннутугар „Мин эттим — эһиги танараларгыт“ диэн суруллубатаҕа дуо? ³⁵ Тангара Бэйэтин тылын туһаайбыт дьонун Суруйууларга танаралар диэн ааттыыр, оттон Суруйуулар көтүллүбэттэр. ³⁶ Мин Тангара Уолунабын диэбиппэр эһиги Миигин Тангараны холуннарабын диигит. Оттон Аҕам Миигин Бэйэтэ талан ылан бу дойдуга ыппыта. ³⁷ Аҕам дьайыыларын онгорбот буоллахпына, эһиги Миигин итэҕэйимэн, ³⁸ оттон онгорор буоллахпына, Миигин да итэҕэйбэтэххит иһин, саатар, онгорор дьайыыларбын итэҕэйин. Оччоҕо эһиги Аҕам Миэхэ баарын, Мин Аҕабар баарбын билиэххит даҕаны, итэҕэйиэххит даҕаны**».

* 10:26 *Мин эһиэхэ эппитим курдук* — сорох былыргы гректии илиинэн суруйууга бу тыллар суохтар.

** 10:38 *Итэҕэйиэххит даҕаны* — сорох былыргы гректии илиинэн суруйууга бу тыллар суохтар.

³⁹ Маны эппитигэр эмиэ тутан ылаары соруммуттара гынан баран, Иисус кинилэргэ киирэн биэрбэтэҕэ. ⁴⁰ Кини өссө төгүл Иордан унуор баар, урут Иоанн сүрэхтээбит сиригэр баран, төһө эрэ кэм устата онно сылдыбыта. ⁴¹ Киниэхэ бэрт элбэх киһи тийэрэ. «Иоанн биир да дыктини онгорботоҕо гынан баран, Кини туһунан эппитэ барыта кырдык эбит», — дииллэрэ ол дыон. ⁴² Онно Иисуһу элбэх киһи итэҕэйбитэ.

Лазарь өлүүтэ

11 Вифанияҕа, Мария эдьийиниин Марфалыын олорор дэриэбинэлэригэр, биир Лазарь диэн киһи ыалдыбыта. ² Мария били Айыы Тойон атаҕын үчүгэй сыттаах арыынан аҕаан баран баттаҕынан соппут дьахтар этэ. Ыалдыбыт Лазарь кини быраата этэ. ³ Онон Лазарь эдьийдэрэ Иисуска «Тойоммут, таптыыр киһинг ыалдыа сытар» диэн илдьит ыппытара.

⁴ «Ити өлөр ыарыы буолбатах, Таңараны албан аатырдар ыарыы, — диэбитэ Иисус, илдьити истэн баран. — Итинэн Таңара Бэйэтин Уолун албан аатырдыахтаах».

⁵ Иисус Марфаны, кини балтын уонна Лазары таптыыра. ⁶ Лазарь ыалдыбытын истэн баран, Иисус тохтообут сиригэр өссө икки күн буолбута. ⁷ Дьэ ол кэнниттэн үөрэнээччилэригэр: «Иудеяҕа төннүөҕүн», — диэбитэ.

⁸ Үөрэнээччилэрэ эппиттэрэ: «Равви! Иудейдар Эйигин субу аҕай тааһынан тамнаан өлөрөргө соруммуттара дии, тоҕо онно төннөөрү гынаҕын?»

⁹ Иисус эппитэ: «Күнүскү кэм уон икки чаастаах буолбат дуо? Күнүс сылдыар киһи, бу аан дойду сырдыгын көрө сылдьан, бүдүрүйбэт, ¹⁰ оттон түүн сылдыар киһи, сырдыгы кытта сылдыбат буолан, бүдүрүйэр». ¹¹ Инньэ диэн баран эппитэ: «Доҕорбут Лазарь утуйбут. Кинини уһугуннара барабын».

¹² «Тойоммуот! Утуйбут буоллаҕына, үтөрүөҕэ», — диэбиттэрэ үөрэнээччилэрэ. ¹³ Лазарь өлбүтүн туһунан эппитин көннөрү утуйбутун этэр дии санаабыттара.

¹⁴ Дьэ онуоха Иисус быһаччы эппитэ: «Лазарь өлбүт. ¹⁵ Ол кэмнэ онно суох буолан биэрбиппиттэн Мин эһиги тускутугар үөрэбин эрэ. Билигин эһиги итэҕэйиэххит. Киниэхэ барыаҕын».

¹⁶ Игирэ Анаара диэн ааттыыр кийилэрэ, Фома, үөрэнээччилэргэ: «Биһиги эмиэ баран Кинини кытта бииргэ өлүөбүҥ», — диэбитэ.

***Өлүүттэн тилиннэрэн
Олоҕу Биэрээччи***

¹⁷ Иисус кэлиитигэр Лазары харайбыттара хайыы-үйэ түөрт хоммут этэ. ¹⁸ Вифания Иерусалимтан чугас — икки биэрэстэлээх сиргэ баар. ¹⁹ Марфалаах Марияҕа бырааттарын аһыытын үллэстэ элбэх иудей кэлэн олороро. ²⁰ Иисус кэлэн иһэрин истэн, Марфа Кинини көрсө утары барбыта; Мария дьиэтигэр олорон хаалбыта.

²¹ Марфа Иисуска эппитэ: «Тойонуум! Эн манна эбитинг буоллар, быраатым өлүө суоҕа этэ. ²² Ол гынан баран Эн Тангараттан тугу да көрдөстөргүн, Кини сибилигин да Эйиэхэ биэриэ-бин мин билэбин».

²³ «Быраатын тилиэ», — диэбитэ Иисус.

²⁴ «Кини тилии кэмигэр — бүтэһик күнгэ тиллэрин билэбин», — диэбитэ Марфа.

²⁵ Иисус киниэхэ эппитэ: «Мин өлүүттэн Тилиннэрээччи уонна Олоҕу Биэрээччи буолабын. Миигин итэҕэйэр киһи, өлөн да баран, тилиэҕэ. ²⁶ Билигин баар дьон Миигин итэҕэйэр буоллахтарына өлүөхтэрэ суоҕа. Бу эппиппин эн итэҕэйэ-бин дуо?»

²⁷ «Тойонуум, итэҕэйэбин! — диэн хоруйдаабыта Марфа. — Эн аан дойдуга кэлэн иһэр Христос — Танара Уола буоларгын мин итэҕэйэбин».

²⁸ Инньэ диэт, баран балтын Марияны кистээн ыңыран ылан: «Үөрэтээччи кэллэ, эйигин ыңыраар», — диэбитэ. ²⁹ Маны истээт, Мария тура охсон, Киниэхэ барбыта. ³⁰ Иисус дэриэбинэҕэ киирэ илигэ — Марфалыын көрсүбүт сиригэр баара. ³¹ Дьиэҕэ кутурҕан үллэстэ олоҕорбут иудейдар, Мария тиэтэйэ-саарайа ханна эрэ тахсан баран эрэрин көрөн, быраатын унуоҕар ытыы бардаҕа дии санаан, кэнниттэн батыспытара.

³² Иисус баар сиригэр кэлэн, Мария сиргэ умса түһэн, Киниэхэ сүгүрүйбүтэ уонна: «Тойонуум! Эн манна баар эбитинг буоллар, быраатым өлүө суоҕа этэ», — диэбитэ.

³³ Мария уонна бииргэ кэлсибит иудейдар ытаһалларын көрөн, Иисус ис дууһатыттан курутууйан, хаана хамнаан*: ³⁴ «Ханна кистээтигит?» — диэн ыйыппыта.

«Тойоммуот, барыахха, көрдөрүүхпүт», — дэспиттэрэ.

³⁵ Иисус харабыттан уу-хаар баспыта.

³⁶ Маны көрөн иудейдар: «Көр, Лазары күүскэ да таптыыр эбит!» — дэһиспиттэрэ.

³⁷ Оттон сорохторо: «Хараҕа суоҕу көрөр гыммыта дии, бу да киһини өлбөт гынар кыаҕа суох этэ дуо?» — диэбиттэрэ.

Лазары тилиннэри

³⁸ Иисус өссө ордук улахан кутурҕанга ылларан, Лазарь сытар хоруобугар кэлбитэ. Ол тааһынан бүөлэммит ааннаах очуос куонхалайа этэ.

³⁹ «Тааһы халбарытын», — диэбитэ Кини.

Өлбүт киһи эдьиийэ Марфа эппитэ: «Тойонуом, хайыы-үйө сыттаммыт ээ, хоруопка угуллубута төрдүс күнэ».

⁴⁰ «Итэҕэйдэххинэ, Таһара күүһүн көрүөн диэн эйиэхэ эппэтэҕим дуо?» — диэбитэ Иисус.

⁴¹ Аан тааһын халбарыппытара. Иисус халлаан диэки көрөн туран: «Аҕаа! Миигин истибитин иһин, Эйиэхэ махтанабын, — диэбитэ. — ⁴² Эн Миигин өрүү истэргин билэбин эрэри, Миигин Эн ыппыккын итэҕэйэллэрин туһугар, бу турар дьонно анаан маны эттим». ⁴³ Инньэ диэн баран, Иисус күүстээх куолаһынан: «Лазарь, таҕыс!» — диэн ыңырбыта. ⁴⁴ Онуоха илиитэ-атаҕа өлүннүк таһаһынан сууламмыт киһи тахсан кэлбитэ; сирэйэ былаатынан саба баайылла сылдыра.

«Сирэйин сабыытын сүөрүң, бардын», — диэбитэ Иисус турар дьонно.

Иисус Христуу утары куомуннаһы

⁴⁵ Марияҕа кэлбит иудейдартан үгүстэрэ Иисус онгорбут дык-титин көрөн, Кинини итэҕэйбиттэрэ, ⁴⁶ оттон сорохторо фарисейдарга тийиэн Кини тугу гыммытын кэпсээбиттэрэ. ⁴⁷ Ону истэн, архиерейдар уонна фарисейдар синедриону түмэн

* 11:33 *Хаана хамнаан* — эбэтэр «долгуйан».

мунныхтаабыттара: «Тугу гынабыт? Бу Киһи элбэх дьиктини онгорон эрэр. ⁴⁸ Маны аахайбакка хааллардахпытына, бары Кинини итэҕэйиэхтэрэ, оччоҕо римляндар кэлэн, биһиги ытык сирбитин* да, норуоппутун да былдьаан ылыахтара».

⁴⁹ Биирдэстэрэ, ол дьыл архиерейынан анаммыт Каиафа диэн киһи, эппитэ: «Эһиги тугу да өйдөөбөккүт — ⁵⁰ норуот олохчу эстиэн кэриэтэ, биир киһи бар дьон туһугар өлбүтэ биһиэхэ** ордук!»

⁵¹⁻⁵² Маны кини бэйэтэ эппэтэҕэ, Иисус норуот туһугар — норуоту эрэ буолбакка, Таһара тарҕанан хаалбыт оҕолорун барыларын бииргэ түмээри өлүөхтээгин, ол дьыл архиерейынан талыллыбыт киһинэн — кининэн, Таһара этиппитэ.

⁵³ Бу күн Иисус өлөрөргө ууруллубута. ⁵⁴ Онон Кини мантан иннэ иудейдарга аһаҕастык көстүбэт буолбута, иччитэх сир аттынааҕы дойдуга, Ефраим диэн куоракка, баран үөрэнээччилэрин кытта сылдыбыта.

⁵⁵ Иудей Паасхата чугаһаан, бырааһыннык иннинэ ыраас-танар сиэри-туому тутуһа дойду араас муннугуттан Иерусалимга элбэх киһи кэлбитэ. ⁵⁶ Кинилэр Иисуһу көрдүүлэрэ уонна Таһара Дьэтигэр көрсүһэн: «Туох дии саныгытый? Бырааһынныкка кэлиэ суоҕа дуо?» — диэн кэпсэтэллэрэ. ⁵⁷ Оттон архиерейдар уонна фарисейдар уураах таһаарбыттара: Иисус ханна баарын билэр киһи тойотторго тыллаан Кинини туттарыахтаах.

Вифанияҕа арыынан аҕааһын

12 Паасха буолуо алта күн иннинэ Иисус Вифанияҕа кэлбитэ, онно Кини өлбүттэртэн тилиннэрбит киһитэ Лазарь баара. ² Сонно Киниэхэ киэһэ аһылык тэрийбиттэрэ: Марфа илии-атах буолбута, оттон Лазарь атыттары кытта Иисус аттыгар өттүгэстээн сыппыта. ³ Мария ыраас нард*** үчүгэй сыттаах биир муунта күндү арыытынан Иисус атаҕын аҕаан баран, баттаҕынан соппута; дьэ иһин бүтүннүү ол арыы сытынан сайбыта.

* 11:48 *Ытык сирбитин* — Иерусалимнааҕы Таһара Дьэтин.

** 11:50 *Биһиэхэ* — сорох былыргы гректии илиинэн суруйууга «эһиэхэ».

*** 12:3 *Нард* — Мк 14:3 быһаарытын көр.

⁴ Онуоха үөрэнээччилэриттэн биирдэстэрэ, Иисүһу танна-
рарга санаммыт Иуда Искариот эппитэ: ⁵ «Бу арыыны үс сүүс
динарийга атыылаан баран, харчытын дыдангыларга түнгэтэр
тоҕо сатамматаҕа эбитэй?» ⁶ Маны кини дыдангыларга кы-
һаллан буолбакка, уоруйах буолан эппитэ — харчы угар холбу-
каларын илдэ сылдьан, онно угуллар харчыттан арыт бэйэтэ
туттара.

«⁷ Марияны сангарыман, — диэбитэ Иисус. — Кини бу арыы-
ны Мин хараллар күммэр анаан ууруммута. ⁸ Дыдангылар эһи-
гини кытта өрүү бииргэ буолуохтара, оттон Мин эһигини кыт-
та өрүү бииргэ сылдыам суоҕа».

Лазары утары куомуннаһы

⁹ Иудейдар үгүстэрэ Кини онно баарын билэн, Иисус туһут-
тан эрэ буолбакка, өссө Кини тилиннэрбит Лазарын туһуттан
кэлэллэрэ. ¹⁰⁻¹¹ Үгүстэр Лазары көрө кэлэн баран, Иисүһу итэ-
ҕэйэн төннөллөрүн иһин, архиерейдар Лазары эмиэ өлөрөргө
быһаарыммыттара.

Иерусалимга кириии

¹² Сарсыныгар бырааһынньыкка мустубут үтүмэн үгүс киһи
Иисус Иерусалимга баран иһэрин истэн, ¹³ пальма лабааларын
туппутунан Кинини көрсө тахсыбыттара. Кинилэр: «Осанна!
Израиль Ыраахтааҕыта, Айыы Тойон аатыгар кэлэн иһээччи
алгыстаах!» — диэн хаһытаһаллара.

¹⁴⁻¹⁵ «Куттаныма, Сион кыыһа*! Эн Ыраахтааҕын мииниллэ
илик оселу миинэн эйиэхэ кэлиэҕэ» диэн суруллубутун кур-
дук, Иисус осел оҕотун булан мииммитэ. ¹⁶ Үөрэнээччилэрэ
бастаан маны өйдөөбөтөхтөрө гынан баран, кэлин, Иисус
албан аатырбытын кэннэ, Кини туһунан итинник суруллу-
бутун уонна Кинини итинник көрсүбүттэрин өйдөөн кэл-
биттэрэ.

¹⁷ Иисүһу кытта урут бииргэ сылдыбыт дьон Кини Лазары
хоруобуттан ыңыран таһааран тилиннэрбитин кэпсэл онгостол-
лоро. ¹⁸ Ол иһин, Кини ити дыктини онгорбутун истибит буол-
лан, бар дьон Кинини көрсө утары тахсыбыта.

* 12:14-15 *Сион кыыһа* — Иерусалим.

¹⁹ «Тугу да ситиспэтэхпитин көрбөккүт дуо? — диэн фарисейдар бэйэлэрин икки ардыларыгар кэпсэтэллэрэ. — Дойду дыноно бүттүүнэ Кинини батыста!»

***Омуктар Иисус Христу
көрдүүлэр***

²⁰ Бырааһынньыкка Таңараҕа үнгэ кэлбит дыонтон сорохторо атын омуктар этилэр. ²¹ Кинилэр Галилея Вифсаидатыттан сылдыар Филипкэ тийэн: «Тойон, биһиги Иисуһу көрүүхпүтүн баҕарабыт», — диэн көрдөспүттэрэ. ²² Филипп баран ол туһунан Андрейга тиэрдибитэ; оттон Андреядаах Филипп бэйэлэрэ Иисуска эппиттэрэ.

«²³ Киһи Уола килбиэнин көрдөрөр кэмэ кэллэ, — диэбитэ Иисус кинилэргэ. — ²⁴ Дьин кырдыгы эһиэхэ этэбин: сэлиэһинэй туораҕа буорга түһэн баран өлбөтөбүнэ, соҕотобун хаалар; оттон өллөбүнэ, элбэх аһы биэрэр. ²⁵ Олобун таптыыр киһи олобун сүтэриэбэ, оттон бу дойдутаагы олобун абааһы көрөр киһи олобун бараммат олоххо анаан быһыһаҕа. ²⁶ Ким Миэхэ сулууспалыыр, ол Миигин батыстын; Мин ханна баарбын да, кини эмиэ онно буолуоҕа; Миэхэ сулууспалыыр киһини Мин Аҕам үрдүктүк тутуоҕа».

***Иисус Христос өлөрүн
эрдэттэн этэр***

«²⁷ Билигин дууһам долгуйда. Тугу этиэмий? „Аҕаа! Бу чаас-тан Миигин быһыһаан ыл!“ диэм дуо? Бу чаас туһугар Мин кэлбитим эбээт. ²⁸ Аҕаа! Бэйэн ааккын албан аатырт».

Мань эппитигэр халлаантан: «Албан аатыртым, өссө даҕаны албан аатырдыам!» — диир саҕа иһиллибитэ.

²⁹ Онно турар дыон ити саҕаны истэн, этин эттэ дэспиттэрэ, сорохторо Аанньал Кинини кытта кэпсэттэ диэн быһаарбыттара.

³⁰ Бу эппиттэригэр хоруйдаан Иисус: «Бу саҕа Мин туспар буолбатах, норуот туһугар иһилиннэ, — диэбитэ. — ³¹ Аан дойду дүүллэнэр кэмэ кэллэ, билигин бу аан дойду баһылыга киэр үүрүллүөбэ. ³² Онтон Миигин сиртэн үөһэ таһаардахтарына, Мин барыларын Бэйэбэр тардыабым».

³³ Итини Иисус хайдах өлүөхтээгин өйдөтөн эппитэ.

³⁴ «Христос үйэлэр тухары баар буоларын Сокуонтан билэбит, — диэбитэ норуот, — оччоҕо Киһи Уола үөһэ таһаарыллыахтаах диэн Эн хайдах этэҕиний? Киһи Уола кимий?»

³⁵ Иисус эппитэ: «Сырдык эһиэхэ баар буола сылдыар кэмэ кылгаата. Эһиги, харанаҕа былдьаппат туһугар, сырдыкка сылдьын; харанаҕа сылдыар киһи ханна баран иһэрин билбэт. ³⁶ Сырдык эһиэхэ баарына, сырдыкка итэҕэйин, оччоҕуна сырдык уолаттара буолуоххут». Маны этэн баран, Иисус баран хаалбыта. Кини ханна барбытын ким да билбэтэҕэ.

Иудейдар итэҕэйбэттэр

³⁷ Итиччэ элбэх дыктини онгорбутун үрдүнэн, кинилэр Иисуһу итэҕэйбэт этилэр. ³⁸ Онон Исаяя пророк: «Айыы Тойон! Биһигиттэн истибитин ким итэҕэйдэ? Айыы Тойон күүһүн ким көрдө?» — диэн эппитэ туолбута. ³⁹ Кинилэр итэҕэйэр кыахтара суоҕа, тоҕо диэтэххэ, Исаяя өссө манньк эппитэ: ⁴⁰ «Кини харахтарын көрбөт гыммыт, сүрэхтэрин тааһырпыт, онон харахтарынан да көрбөттөр, сүрэхтэринэн да өйдөөбөттөр; оннук буолбатаҕа эбитэ буоллар — Миэхэ эргиллиэ этилэр, оччоҕо Мин кинилэри үтүөрдүөм этэ».

⁴¹ Иисус кэрэмэн килбиэнин көрбүт буолан, Исаяя Кини туһунан итинник эппитэ.

⁴² Тойоттортон бэрт элбэх киһи Иисуһу итэҕэйбитэ эрэри, фарисейдартан куттанан, синагогаттан араарыллымаары, итэҕэйэллэрин биллэрбэттэр этэ. ⁴³ Кинилэр Танара хайҕалынааҕар дьон хайҕалын ордорбуттара.

Иисус Христос эппит тыла дьону дьүүлүөҕэ

⁴⁴ Иисус, бары истэллэрин курдук, доргуччу эппитэ: «Ким Миигин итэҕэйэр, ол Миигин буолбатах, Миигин Ыппыты итэҕэйэр. ⁴⁵ Ким Миигин көрөр, ол Миигин Ыппыты көрөр. ⁴⁶ Биир да Миигин итэҕэйэр киһи харанаҕа хаалбатын туһугар, Мин, сырдык, бу аан дойдуга кэлбитим. ⁴⁷ Оттон ким эмэ Мин этэр тылбын истэн баран, итэҕэйбэт буоллаҕына, кинини дьүүл-лээбэппин: Мин бу дойдуну, дьүүлүү буолбакка, быһыы кэлбитим. ⁴⁸ Миигин кээр анньар, Мин тылбын ылыммат киһи бэйэтэ дьүүлээччилээх: Мин эппит тылым кинини тиһэх күннэ

дүүллүөбэ. ⁴⁹Тоҕо диэтэххэ, Мин тугу да Бэйэм көнүлбүнэн эппэтэҕим — Миигин Ыппыт Аҕам тугу хайдах эт диэбитин эппитим. ⁵⁰Кини кэриэһэ бараммат олоххо тиэрдэрин Мин билэбин, онон, Аҕам Миэхэ эппитин курдук, этэбин».

*Иисус Христос үөрэнээччилэрин
атахтарын сууйар*

13 Паасха бырааһынньыгыгын иннинэ Иисус бу аан дойдуну хаалларан, Аҕатыгар барар кэмэ кэлбитин билэр буолан, бу дойдуга баар Бэйэтин дьонун тиһэҕэр диэри уостубат тапталынан таптыырын көрдөрбүтэ.

²Киһээнни аһылык кэмигэр, Симон уолун Иуда Искариокка* Кинини таннарар санааны адьарай хайыы-үйэ инэрбитин кэннэ, ³Иисус, Аҕата барытын Кини илиитигэр биэрбитин, Бэйэтэ Танараттан кэлбитин итиэннэ Киниэхэ баран иһэрин билэр буолан, ⁴аһы олорон, туран, тас таҥаһын устубута, уонна сотторун курданан баран, ⁵суунар тааска уу кутан, үөрэнээччилэрин атахтарын сууйан, курдаммыт сотторунан сотон киирэн барбыта.

⁶Кини Симон Петрга чугаһаан кэлбитигэр Петр: «Тойонуом! Мин атахпын Эн сууйуохтаах үһүгүн дуо?» — диэбитэ.

⁷Иисус эппитэ: «Мин тугу гынарбын эн билигин билбэккин, кэлин өйдүөбүн».

⁸«Эн мин атахпын хаһан да сууйуон суоҕа», — диэбитэ Петр.

Иисус эппитэ: «Сууйбатахпына, эн Миэхэ туох да сыһыана суох буолуон».

⁹«Тойонуом! — дии түспүтэ Петр. — Атахпын эрэ буолбакка, илиибин, төбөбүн эмиэ сууй!»

¹⁰Иисус киниэхэ эппитэ: «Сууммут киһи турар бэйэтэ ыраас, онон атаҕын эрэ суунуохтаах. Эһиги эмиэ ырааскыт, ол гынан баран бука бары ыраас буолбатаххыт». ¹¹Иисус, ким таннарыахтааҕын билэр буолан, «бука бары ыраас буолбатаххыт» диэбитэ.

¹²Үөрэнээччилэрин атахтарын сууйан, таҥаһын таннан, эмиэ өттүгэстээн сытан баран эппитэ: «Бу Мин эһиэхэ анаан тугу

* 13:2 Симон уолун Иуда Искариокка — сорох былыргы гректии илиинэн суруйууга «Симон Искариот уолугар Иудаҕа».

гыммыппын билэбит дуо? ¹³Эһиги Миигин Үөрэтээччи уонна Тойон диэн сөпкө этэбит, чахчы оннук. ¹⁴Онон Мин, Тойоннут уонна Үөрэтээччигит, атаххытын сууйбут эбит буоллахпына, эһиги бэйэ-бэйэбит эмиэ атаххытын сууйсуохтааххыт. ¹⁵Манан, Мин тугу гыммыппынай да — эһиги эмиэ оннук гынаргыт туһугар, эһиэхэ холобур көрдөрдүм. ¹⁶Дьин кырдьыгы эһиэхэ этэбин: кулут тойонунааҕар улахан буолбат, ким эмэ ыппыт киһитэ ыппытынааҕар улахан буолбат. ¹⁷Эһиги маны билэн онорор буоллаххытына — алгыстааххыт.

Иисус Христос

ким таннарыахтааҕын этэр

¹⁸Эһиги барыгыт тускутунан эппэппин: кимнээҕи талан ылыппын билэбин. Ол эрэри „Миигин кытта бииргэ килиэп сиэччи* Миигин тэпсэри онорунна“ диэн Суруйууларга этилибит туолуохтун. ¹⁹Маны эһиэхэ билигин — туола илигинэ, кэлин туоллаҕына, бу Мин буоларбын итэҕэйэргит туһугар, этэбин. ²⁰Дьин кырдьыгы эһиэхэ этэбин: Мин ыппыт киһибин ылынааччы Миигин ылынар, оттон Миигин ылынааччы Миигин Ыппыты ылынар».

«Эһигиттэн биир киһи Миигин таннарыаҕа»

²¹Иисус маны этэн баран, ис-иһиттэн долгуйан кэлбитэ. «Дьин кырдьыгы эһиэхэ этэбин, — диэбитэ Кини, — эһигиттэн биир киһи Миигин таннарыаҕа».

²²Үөрэнээччилэрэ Кини кими этэрин өйдөөбөккө, сирэй-сирэйдэрин көрсөн кэбиспиттэрэ. ²³Иисус биир таптыыр үөрэнээччитэ Кини аттыгар өттүгэстээн сытара. ²⁴Симон Петр киһиэхэ ити ким туһунан этэрин бил диэн бэлиэ биэрбитэ.

²⁵Кини Иисуска ыкса кэлэн: «Тойонуом, ол кимий?» — диэн ыйыппыта.

²⁶«Мин килиэби арыыга умһаан баран биэрэр киһим», — диэн хоруйдаабыта Иисус. Маны этээт, килиэп тооромоһун умһаан ылан, Симон Искарот уолугар Иудаҕа ууммута. ²⁷Бу тооромоһу ылаатын кытта, Иудаҕа сатана киирбитэ.

* 13:18 *Миигин кытта бииргэ килиэп сиэччи* — сорох былыргы гректии илиинэн суруйууга «Мин килиэппин сиэччи».

Иисус киниэхэ эппитэ: «Оңгороргун оноро оѳус». ²⁸ Өттүгэс-тээн сытааччылартан ким даѳаны Иисус киниэхэ тоѳо итинник эппитин өйдөөбөтөѳө. ²⁹ Сорохтор, Иудаѳа харчылаах холбуйа баарын иһин, Иисус киниэхэ «бырааһынныкка туттуохтаах-пытын атыылас» диэбитэ, эбэтэр тугу эмэ дыадангыларга биэрэргэ соруйбута буолуо дии санаабыттара. ³⁰ Килиэби ылаат, Иуда тахсан барбыта. Түүн этэ.

Сага кэриэс

³¹ Кини тахсан барбытын кэннэ, Иисус: «Билигин Киһи Уолун килбиэнэ көһүннэ, Тангара килбиэнин эмиэ Кини көрдөрдө, — диэбитэ. — ³² Тангара кэрэмэн килбиэнин Кини көрдөрбүт эбит буоллаѳына, бэрт сотору Тангара эмиэ Кини килбиэнин көрдөрүөѳэ.

³³ Оѳолоруом! Мин эһигини кытта бииргэ сылдыар кэмим кыра хаалла: эһиги Миигин көрдүөххүт гынан баран, иудейдарга эппитим курдук, билигин эһиэхэ эмиэ этэбин: Мин барар сирбэр эһиги кыайан тийбэккит.

³⁴ Мин сага кэриэһи эһиэхэ биэрэбин: бэйэ-бэйэѳитин таптаан. Мин эһигини хайдах таптаабыппынай да, эһиги эмиэ ол курдук, бэйэ-бэйэѳитин таптаан. ³⁵ Бэйэѳит икки ардыгытыгар таптал баар буоллаѳына, оччоѳо эһиги Мин үөрэнээччилэрим буоларгытын бары билиэхтэрэ».

Петр мэлдьэһиэхтээѳин

өтө көрүү

³⁶ «Тойонуом! Эн ханна бараѳынай?» — диэн ыйыппыта Симон Петр.

«Мин барар сирбэр билигин эн Миигин кыайан батыһыан суоѳа, — Иисус хоруйдаабыта, — ол эрэри кэлин батыһан барыан».

³⁷ «Тойонуом! Мин билигин Эйигин тоѳо кыайан батыһыам суоѳай? — диэбитэ Петр. — Эн тускар мин тыыммын да толук биэриэм!»

³⁸ «Мин туспар тыыннын толук биэриэн дуо? — диэбитэ Иисус. — Дьин кырдыгы эйиэхэ этэбин: бөтүүк хаһытыан икки ардыгар, эн Миигиттэн үстэ аккаастаныан».

Иисус Христос – Абага тизэрдэр суол

14 «Эһиги дыксиниэ суохтааххыт. Тангараны уонна Миигин итэҕэйин! ²Абам дыэтэ элбэх хостоох; оннук буолбатаҕа эбитэ буоллар, эһиги олорор сиргитин бэлэмнии барабын диэн этиэм этэ дуо? ³Эһиги олорор сиргитин бэлэмнээн баран, эргиллэн кэлиэм, итиэннэ эһиги эмиэ Миигин кытта бииргэ буоларгыт туһугар, эһигини Бэйэбэр ылыам. ⁴Оттон Мин ханна барарбын эһиги билэҕит, суолун эмиэ билэҕит*».

⁵«Тойоммуот! Эн ханна бараргың биһиги билбэппит, онон барар суолгун хайдах билиэхпитий?» — диэбитэ Фома.

⁶Иисус хоруйдаабыта: «Мин Суол, Кырдык уонна Олох буолабын; Абабар Миигинэн эрэ кэлиэххэ сөп, атын суол суох. ⁷Эһиги Миигин билэргит эбитэ буоллар, Абабын эмиэ билиэ этигит. Аны мантан инньэ Кинини билэҕит — эһиги Кинини көрдүгүт».

⁸«Тойоммуот, — диэбитэ Филипп, — Абаҕын биһиэхэ көрдөрүң эбитэ буоллар! Биһиги онон сөп буолуо этибит».

⁹Бачча тухары Мин эһигинниин бииргэ сырыттым, ол тухары эн Миигин билбэтэххин дуу, Филипп? — диэбитэ Иисус. — Ким Миигин көрбүт, ол Абабын көрбүт. Биһиэхэ Абаҕын көрдөр диэн хайдах эн этэбин? ¹⁰Мин Абабар баарбын, Абам Миэхэ баарын эн итэҕэйбэккин дуо? Мин эһиэхэ этэр тылбын Бэйэм көңүлбүнэн этэр буолбатахпын: бу барыта — Миэхэ баар Абам дыайыта. ¹¹Эһиги Мин Абабар баарбын, Абам Миэхэ баарын итэҕэйин; оттон Миигин итэҕэйбэт буоллаххытына, оччоҕо дыайыларбын көрөн итэҕэйин. ¹²Дьин кырдыгы эһиэхэ этэбин: Миигин итэҕэйэр киһи Мин онорор дыайыларбын оноруоҕа, өссө оннооҕор да улаханнары оноруоҕа, тоҕо диэтэххэ, Мин Абабар барабын. ¹³Итиэннэ Мин ааппын ааттаан туран, Абабыттан тугу баҕарар көрдөстөххүтүнэ, Мин — Аба Уолунан албан аатырабын туһугар — эһиги көрдөспүккүтүн толоруом. ¹⁴Өскөтүн Мин ааппын ааттаан туран, тугу баҕарар көрдөстөххүтүнэ**, ону толоруом.

* 14:4 *Мин ханна барарбын эһиги билэҕит, суолун эмиэ билэҕит* — сорох былыргы гректии илиинэн суруйууга «Мин барар сирим суолун эһиги билэҕит».

** 14:14 *Тугу баҕарар көрдөстөххүтүнэ* — сорох былыргы гректии илиинэн суруйууга «Миигиттэн тугу баҕарар көрдөстөххүтүнэ».

*Сибэтиэй Тыыны
биэриэх буолан эрэннэриш*

¹⁵ Миигин таптыыр буоллаххытына, Мин кэриэстэрбин толорун. ¹⁶ Мин Аҕабыттан көрдөһүөм, оччоҕо Аҕам эһиэхэ атын Уоскутааччыны — Кини кэлэн үйэлэр тухары эһигини кытта бииргэ буоларын туһугар — биэриэ. ¹⁷ Аҕам эһиэхэ Кырдык Тыынын — бу дойду көрбөт да, билбэт да буолан, ылынар кыаҕа суох Тыынын — ытыа; оттон эһиги Кинини билэҕит — Кини эһигини кытта баар, Кини эһиги искитигэр буолуоҕа.

¹⁸ Мин кэлиэм — эһигини тулаайах хаалларыам суоҕа. ¹⁹ Бэрт кылгас кэминэн бу дойду Миигин аны көрүү суоҕа, оттон эһиги көрүүххүт, тоҕо диэтэххэ, Мин тыыннааҕым курдук, эһиги эмиэ тыыннаах буолуоххут. ²⁰ Ол күн эһиги Мин Аҕабар, эһиги Миэхэ, Мин эһиэхэ баарбын билиэххит. ²¹ Ким Мин кэриэстэрбин толорор — ол Миигин таптыыр; оттон Миигин таптыыр киһини Аҕам таптыаҕа, Мин эмиэ ол киһини таптаан, Бэйэм киниэхэ көстүөбүм».

²² Иуда (Искарот буолбатах) ыйыппыта: «Тойонуум! Аан дойдуга көстүбэккэ, эһиэхэ көстүөхпүн баҕарабын диэн ити хайдаҕый?»

²³ Иисус киниэхэ эппитэ: «Миигин таптыыр киһи Мин этэр тылбын толоруоҕа. Аҕам эмиэ кинини таптыаҕа, оччоҕо Биһиги бииргэ кэлэммит, киниэхэ дьыэлэниэхпит. ²⁴ Миигин таптаабат киһи Мин тылбын толорбот, оттон эһиги истэр тылгыт Миэнэ буолбатах, Миигин ыппыт Аҕам киэнэ. ²⁵ Маны, эһигини кытта бииргэ эрдэхпинэ, эттим. ²⁶ Оттон Сибэтиэй Тыын, Мин туспар Аҕам эһиэхэ ытыахтаах Уоскутааччыта, эһигини барытыгар үөрэтиэҕэ, Мин эһиэхэ тугу эппиппин барытын өйдөтүөҕэ.

²⁷ Мин эһиэхэ эйэни хаалларабын, Бэйэм эйэбин эһиэхэ биэрэбин; Мин бу дойду биэрэриттэн атыннык биэрэбин. Эһиги дыксиниэ, дьулайыа суохтааххыт. ²⁸ Эһигиттэн барыам итиэннэ эһиэхэ эмиэ кэлиэм диэн эппиппин иһиттигит. Эһиги Миигин таптыыргыт эбитэ буоллар, Аҕабар барабын диэбиппиттэн үөрүү этигит: Мин Аҕам Миигиннээҕэр улахан. ²⁹ Бу туһунан Мин эһиэхэ ол өссө туолуон иннинэ — кэлин туоллаҕына, Миигин итэҕэйэргит туһугар — эттим. ³⁰ Мин эһигини кытта

кэпсэтэр кэмим кыччаата — бу дойду баһылыга чугаһаата. Кини Мин үрдүбүнэн ханнык да былааһа суох. ³¹Ол эрэри бу аан дойду Аҕабын таптыырбын билэрин туһугар, Мин Аҕам Миэхэ тугу сорууйбутун толоробун: турун, мантан барыаҕын.

Иисус Христос — виноград умнаһа

15 Мин дьиннээх виноград умнаһынабын, оттон Аҕам — виноград үүннэрээччи. ²Мин ас биэрбэт хас биирдии лабаабын Кини быһан ылан быраҕар, оттон ас биэрэр хас биирдии лабаабын, өссө элбэх аһы биэрдин диэн, ыраастыыр. ³Мин эһиэхэ эппит тылбын ылынан, эһиги хайыы-үйэ ырааһырдыгыт. ⁴Эһиги Миэхэ буолун, Мин эмиэ эһиэхэ буолуом. Лабаа умнаска буолбатаҕына, бэйэтэ астамматын курдук, эһиги Миэхэ буолбатаххытына, эмиэ кураанах буолуоххут.

⁵Мин умнаспын, оттон эһиги лабааларгыт. Миэхэ баар киһи, Мин эмиэ киниэхэ буоллахпына, элбэх аһы биэрэр. Эһиги Миигинэ суох тугу да гынар кыаххыт суох. ⁶Ким Миэхэ буолбатах — лабаа курдук, кизэр быраҕыллан куура хатыаҕа; оннук лабааны хомуйан ылан, уокка быраҕаллар. ⁷Оттон Миэхэ буоллаххытына, Мин этэр тылбын сүрэххитигэр ингэриннэххитинэ, эһиги тугу баҕараргытын көрдөһүн — ол барыта эһиэхэ бэриллиэҕэ. ⁸Эһиги элбэх аһы биэрдэххитинэ, Мин үөрэнээччилэрим буоллаххытына, Аҕам онон албан аатырыаҕа.

Бэйэ-бэйэҕитин таптаан

⁹Аҕам Миигин таптаабытын курдук, Мин эмиэ эһигини таптаабытым: эһиги Мин тапталбар олорун. ¹⁰Мин Аҕам ыйбытын толороммун Кини тапталыгар олорорум курдук, эһиги эмиэ Мин ыйбыппын толордоххутуна, Мин тапталбар олоруоххут. ¹¹Мань — Мин үөрүүм эһиэхэ бэриллэн, эһиги сүрэххитин толорорун туһугар — эттим.

¹²Бу баар Мин кэриэһим: Мин эһигини таптаабытым курдук, эһиги эмиэ бэйэ-бэйэҕитин таптаан. ¹³Саамай улахан таптал — киһи доҕотторун туһугар олоҕун толук уураара. ¹⁴Эһиги Мин кэриэспин толорор буоллаххытына, Миэхэ доҕотторум буолаҕыт. ¹⁵Тойоно тугу гынарын кулута билбэт, онон аны эһигини кулуттарым диэбэппин, Мин, Аҕабыттан тугу истибиппин

барытын эһиэхэ эппит буолан, эһигини доҕотторум диэтим. ¹⁶ Миигин эһиги талбатаххыт — Мин Бэйэм эһигини талан ыл-бытым; баран туһаны аҕаларгыт, ол туһабыт үйэлэргэ барарын туһугар, итиэннэ Мин ааппын ааттаан туран Аҕабыттан тугу баҕарар көрдөстөххүтүнэ, Кини ону биэрэрин туһугар, Мин эһигини туруорбутум. ¹⁷ Мин кэриэһим бу баар: эһиги бэйэ-бэйэ-ҕитин таптаан.

*Бу дойду эһигини
абааһы көрүүбэ*

¹⁸ Бу аан дойду эһигини абааһы көрөр буоллабына, кини маннай Миигин абааһы көрбүтүн эһиги билиэх тустааххыт. ¹⁹ Эһиги бу дойду эбиккит буоллар, кини бэйэтин дьонун таптыа этэ; бу дойду буолбатаххыт иһин, мантан эһигини Мин талан ыл-бытым иһин, кини эһигини абааһы көрөр. ²⁰ Кулут тойонуттан улахан буолбат диэн эппиппин өйдүү сылдыҥ. Миигин сойуоласпыт буоллахтарына, эһигини эмиэ сойуолаһахтара; Мин тылбын толорбут буоллахтарына, эһиги тылгытын эмиэ толоруохтара. ²¹ Ол эрэри кинилэр Миигин Ыппыты билбэт буоланнар, Мин аатым туһуттан эһиэхэ итинник сыһыаннаһахтара. ²² Мин бу дойдуга кэлэн кинилэргэ эппэтэҕим буоллар, кинилэр аһыыга буруйданахтара суоҕа этэ, оттон билигин аһыыларын аһынар кыахтара суох. ²³ Миигин абааһы көрөр киһи Аҕабын эмиэ абааһы көрөр. ²⁴ Атын ким да кыайан онгорботун Мин кинилэргэ онгорботоҕум буоллар, кинилэр аһыыга киириэ суох этилэр; оттон билигин ону барытын көрөн да баран, Миигин да, Аҕабын да абааһы көрбүттэрэ. ²⁵ Ол эрэри кинилэр Сокуоннарыгар Миигин туох да оруна суох абааһы көрдүлэр диэн суруллубут туолуох тустаах.

²⁶ Аҕабыттан ытар Уоскутааччым, Аҕабыттан кэлэр Кырдык Тыһа, эһиэхэ кэллэҕинэ, Мин туспуна туоһулуоҕа. ²⁷ Хара маннайгыттан Миигин кытта бииргэ сылдыбыт буолан, эһиги эмиэ Миэхэ туоһу буолуоххут.

16 Маны Мин эһиэхэ итэҕэлгит энчирээбэтин туһугар эттим. ² Эһигини синагогалартан үүртэлиэхтэрэ; оннооҕор эһигини өлөрөр ким баҕарар манан Таһараҕа туһалыбын дии саныыр кэмэ кэлэн иһэр. ³ Кинилэр Мин Аҕабын да,

Миигин да билбэт буолан, оннук быһыыланыахтара. ⁴Ол кэм кэллэҕинэ, эһиэхэ ол туһунан тугу эппиппин өйдүүргүт туһугар итини эттим. Эһигинниин бииргэ сылдьар буолан урут эппэтэҕим.

Сибэтиэй Тыын сорууга

⁵Оттон билигин Мин Миигин Ыппыкка барабын; эһигиттэн ким да Миигиттэн „Ханна бараҕын?“ диэн ыйыппат. ⁶Ол гынан баран маны эппитим кэnnэ, эһиги сүрэххит курус санаанан туолла. ⁷Кырдьык этэбин: барарым эһиэхэ ордук буолуо; барбатахпына, Уоскутааччы кэлиэ суоҕа, оттон бардахпына, Мин Кинини эһиэхэ ытыаҕым, ⁸оччоҕо Кини кэлэн, аан дойду дыоно аныы, кырдьык уонна дьүүл туһунан сыһа өйдөбүллээхтэрин саралыаҕа: ⁹аныы туһунан — Миигин итэҕэйбэттэрин иһин; ¹⁰кырдьык туһунан — Мин Аҕабар барарым итиэннэ эһиги аны Миигин көрбөккүт иһин; ¹¹дьүүл туһунан — бу аан дойду баһылыга дьүүлэммитин иһин.

¹²Өссө да элбэҕи этэрдээхпин эрээри, эһиги билигин ону барытын өйдүүр кыаххыт суох. ¹³Оттон Кини, кырдьык Тыына, кэллэҕинэ, эһигини бары кырдьыкка барытыгар үөрэтиэҕэ: Кини тугу этэрэ, ол Бэйэтин этиитэ буолуо суоҕа, Кини тугу истэрин эрэ этэн эһиэхэ кэнэҕэски кэми иһитиннэриэҕэ. ¹⁴Кини Мин этэрбин эһиэхэ иһитиннэрэн, Миигин албан аатырдыаҕа. ¹⁵Аҕабар туох баара барыта — Миэнэ, ол иһин Мин этэрбин эһиэхэ иһитиннэриэҕэ диэтим.

Санаарҕабыл уонна үөрүү

¹⁶Сотору кэминэн эһиги Миигин көрүөххүт суоҕа, онтон сотору буолан баран эмиэ көрүөххүт, тоҕо диэтэххэ, Мин Аҕабар барабын*».

¹⁷Маныха сорох үөрэнээччилэрэ: «Сотору кэминэн эһиги Миигин көрүөххүт суоҕа, онтон сотору буолан баран эмиэ көрүөххүт уонна Мин Аҕабар барабын диэн ити тугу этэрий?» — дэһиспиттэрэ. ¹⁸Онон кинилэр: «Сотору диэн тугу этэрий? Тугу этэрин өйдөөбөппүт», — диэн кэпсэппиттэрэ.

* 16:16 *Тоҕо диэтэххэ, Мин Аҕабар барабын* — сорох былыргы гректии илиинэн суруйууга бу тыллар суохтар.

¹⁹ Кинилэр тугу ыйытыахтарын баҕаралларын билэн, Иисус эппитэ: «Эһиги бэйэ-бэйэҕиттэн сотору кэминэн эһиги Миигин көрүөххүт суоҕа, онтон сотору буолан баран эмиэ көрүөххүт диэбиппин ыйыталаһаҕыт дуо? ²⁰ Дьин кырдьыгы эһиэхэ этэбин: эһиги ытаһааххыт, кутурҕанга ылларааххыт, оттон аан дойду үөрүөҕэ; ол эрэри эһиги төһө да санаарҕаабыккыт иһин, санаарҕабылгыт үөрүүгэ кубулуйуоҕа. ²¹ Дьахтар, төрүүр кэмэ кэллэҕинэ, эрэйи көрөр, оттон оҕолоннобуна, күн сиригэр сана киһи кэлбит үөрүүтүттэн эрэйин сонно умнан кэбиһэр. ²² Ол курдук эһиги эмиэ билигин санааргыгыт эрэри, Мин эһигини иккистээн көрүстөхпинэ, сүрэххит үөрүүнэн туолуоҕа, оччоҕо эһиги үөрүүгүтүн ким да былдьаан ылыа суоҕа. ²³ Ол күн Миигиттэн тугу да ыйыта барыаххыт суоҕа. Дьин кырдьыгы эһиэхэ этэбин: Аҕабыттан Мин ааппар тугу баҕарар көрдөстөххүтүнэ, Кини ону биэриэҕэ. ²⁴ Билингэ диэри эһиги Мин ааппар тугу да көрдөһө иликкит; көрдөһүң, оччоҕо ылыаххыт, оччоҕо үөрүүгүт толору буолуоҕа.

Бу дойдуну хотуу

²⁵ Баччаанга диэри мань барытын эһиэхэ таайтаран, домохторуна кэпсээн кэлиим, ол эрэри аны Аҕам туһунан домоҕо суох аһаҕастык этэр кэмим кэлэн иһэр. ²⁶ Ол күн эһиги Киниттэн Мин ааппын ааттаан туран көрдөһүөххүт, эһиги тускутугар Аҕабыттан Мин көрдөһүөм диэн эппэппин. ²⁷ Эһиги Миигин таптаабыккыт, Мин Танараттан кэлбиппин итэҕэйбиккит иһин, Аҕам эһигини таптыыр. ²⁸ Мин Аҕабын хаалларан бу дойдуга кэлбитим, аны билигин бу дойдуну хаалларан Аҕабар барабын».

²⁹ Үөрэнээччилэрэ эппиттэрэ: «Бу билигин ханнык да домоҕунан кэпсээбэккэ, аһаҕастык этэҕин. ³⁰ Билигин биһиги Эн тугу барытын билэргин, киһи Эйигиттэн ыйытарыгар наады-баккын билэн, Танараттан кэлбиккин итэҕэйэбит».

«³¹ Билигин итэҕэйэҕит дуо? — диэбитэ Иисус. — ³² Кэм-кэрдии уолдьаһан эрэр, хайыы-үйэ уолдьаста даҕаны: эһиги, Миигин соҕотохтуу хаалларан, хас биирдиигит бэйэҕит суолгутунан барыаххыт; ол эрэри, Мин соҕотох буолбатахпын, Миигин кытта Аҕам баар.

³³ Мань Мин эһиэхэ, эһиги Миигинниин биир буолан, эйэҕэ тиксэргит туһугар, эттим. Бу дойдуга эһиги эрэйи көрүөххүт, ол эрэри эрдийин: Мин бу аан дойдуну баһыйдым».

Иисус Христос үгүүтэ

17 Иисус мань этэн баран, халлаан диэки үөһэ көрөн туран: «Аҕаа! Кэм-кэрдий уолдыаста, — диэбитэ. — Уолун Эн кэрэмэн килбиэнгин көрдөрөрүн туһугар, Эн эмиэ Уолун килбиэнин бу дойдуга көрдөр. ²Эн Киниэхэ бүтүн киһи аймах үрдүнэн былааһы биэрбитин курдук, Кини эмиэ Эн Киниэхэ биэрбит дьоннор бараммат олоҕу биэриэҕэ. ³Эйигин, соҕotoх дьыннээх Тангараны, уонна Эн ыппыт Иисус Христоскун билии — бу баар бараммат олох.

⁴Мин сиргэ Эн кэрэмэн килбиэнгин көрдөрдүм, Эн соруйуугун толордум. ⁵Аны билигин, Аҕаа, Мин Эйиэхэ эрдэхпинээҕи, аан дойду айыллыан инниттэн баар килбиэмминэн Миигин албан аатырт.

⁶Эн бу дойдуттан Миэхэ биэрбит дьоннор Эн ааккын Мин арыйдым; кинилэр Эйиэннэрэ этилэр, кинилэри Миэхэ Эн биэрбитин, кинилэр Эн тылгын толордулар. ⁷Эн Миэхэ биэрбитин барыта Эйиэнэ буоларын кинилэр билигин дьэ өйдөөтүлэр; ⁸Эн Миэхэ биэрбит тылларгын Мин кинилэргэ тиэртим; кинилэр ону ылынан, Мин Эйигиттэн кэлбиппин дьыннээхтик өйдөөтүлэр, Миигин Эн ыппыккын итэҕэйдилэр.

⁹Мин кинилэр тустарыгар көрдөһөбүн: бүтүн аан дойду туһугар буолбатах, Миэхэ Эн биэрбит дьонун туһугар көрдөһөбүн — кинилэр Эйиэннэрэ буолаллар эбээт. ¹⁰Миэнэ барыта — Эйиэнэ, Эйиэнэ эмиэ Миэнэ; Мин албан аатым килбиэнин кинилэр көрдөрдүлэр.

¹¹Мин хайыы-үйэ бу дойдуга буолбатахпын, Эйиэхэ баран иһэбин, оттон кинилэр бу дойдуга хаалаллар. Сибэтиэй Аҕаа! Эн Биһикки биирбит курдук, кинилэр эмиэ биир сомоҕо буолалларын туһугар, кинилэри, Миэхэ биэрбит дьоннун, Бэйэн аатын күүһүнэн арангаччылаа*. ¹²Мин бу дойдуга** кинилэрдиин бииргэ сылдьан, кинилэри Эн аатын күүһүнэн арангаччылаатым;

* 17:11 *Кинилэри, Миэхэ биэрбит дьоннун, Бэйэн аатын күүһүнэн арангаччылаа* — сорох былыргы гректии илиинэн суруйууга «кинилэри Миэхэ биэрбит аатын күүһүнэн арангаччылаа».

** 17:12 *Бу дойдуга* — сорох былыргы гректии илиинэн суруйууга бу тыллар суохтар.

кинилэри, Эн Миэхэ биэрбит дьоннун, Мин харыстаан илдэ сырыттым, онон өлөргө анаммыттан ураты кинилэртэн ким да өлбөтө. Суруйууларга этиллибит туолла.

¹³Билигин Мин Эйиэхэ баран эрэбин, онон кинилэр Мин толору үөрүүбүн үллэстэллэрин туһугар, мань, бу дойдуга эрдэхпинэ, этэбин. ¹⁴Мин кинилэргэ Эн тылгын тиэртим; Мин бу дойду буолбатаһым курдук, кинилэр эмиэ бу дойду буолбатахтарын иһин, аан дойду кинилэри абааһы көрдө. ¹⁵Бу дойдуттан кинилэри ыл диэн көрдөспөппүн — кинилэри хара дьайтан араҥаччылаа диэн көрдөһөбүн. ¹⁶Мин бу дойду буолбатаһым курдук, кинилэр эмиэ бу дойду буолбатахтар. ¹⁷Эн кинилэри Бэйэн кырдыгыгын күүһүнэн сибэтии гын: Эн тылын дьин кырдыктаах. ¹⁸Эн Миигин бу дойдуга ыппытын курдук, Мин эмиэ кинилэри бу дойдуга ыттым. ¹⁹Кинилэр тустарыгар — Эн кырдыгыгын кинилэри сибэтии гынарын туһугар, Мин Бэйэбин Эйиэхэ аныбын.

²⁰Мин кинилэр тустарыгар эрэ буолбатах, кинилэртэн истэн Миигин итэҕэйээччилэр тустарыгар эмиэ көрдөһөбүн; ²¹бары биир буоллуннар, Аҕаа, Эн Миэхэ, Мин Эйиэхэ баарым курдук, кинилэр эмиэ Биһиэхэ биир сомоҕо буоллуннар — Эн Миигин ыппыккын аан дойду итэҕэйиэхтин. ²²Эн Биһикки биэрбит курдук кинилэр эмиэ биир буолалларын туһугар, Эн Миэхэ биэрбит килбиэнгин Мин кинилэргэ биэрдим. ²³Мин кинилэргэ баарбын, Эн Миэхэ бааргын; кинилэр эмиэ энкилэ суох биир сомоҕо буоллуннар; Эн Миигин ыппыккын, итиэннэ Миигин таптыырын курдук, кинилэри таптыыргын бу аан дойду билиэхтин.

²⁴Аҕаа! Эн Миэхэ биэрбит дьонун Мин баар сирбэр Миигинниин бииргэ буолуохтарын баһарабын; Эн Миигин бу аан дойду айыллыан инниттэн таптаан биэрбит албан аатын килбиэнин кинилэр көрдүннэр. ²⁵Кырдыктаах Аҕаа! Бу аан дойду Эйигин билбэтэх; оттон Мин Эйигин билэбин, кинилэр эмиэ Эн Миигин ыппыккын биллилэр. ²⁶Мин кинилэр сүрэхтэригэр баарым курдук, Эн Миигин таптаабыт тапталын эмиэ кинилэр сүрэхтэригэр баар буоларын туһугар, Мин кинилэргэ Эн ааккын арийбытым уонна арийыам даһаны».

Иисус Христуу туталлар

18 Иисус маны этэн баран, үөрэнээччилэрин кытта, Кедрон үрүйэтин угуордаан, сад баар сиригэр тийэн киирбиттэрэ. ² Кини үөрэнээччилэриниин онно үгүстүк мустубут буолан, Кинини таннарыахтаах Иуда эмиэ ол сири билэрэ. ³ Онон Иуда Рим буйуннарын этэрээтин, архиерейдар, фарисейдар ыппыт харабылларын илдэ, банаарданан, уоттанан, сэптэнэн-сэбиргэллэнэн онно тийэн кэлбиттэрэ.

⁴ Иисус, Кинини туох күүтэрин билэ-билэ, утары тахсан: «Кими көрдүүгүт?» — диэн ыйыппыта.

⁵ «Иисус Назорейы», — дэспиттэрэ кэлбит дьон.

«Мин бу баарбын», — диэбитэ Иисус. Кинини таннарбыт Иуда эмиэ олору кытта турара. ⁶ Иисус «Мин бу баарбын» диэбитигэр кинилэр кэннилэринэн чугурус гынан, суулан түспүттэрэ.

⁷ Иисус иккиһин: «Кими көрдүүгүт?» — диэн ыйыппыта.

«Иисус Назорейы», — диэбиттэрэ.

⁸ «Эһиэхэ эттим ээ: Мин бу баарбын, — диэбитэ Иисус. — Миигин көрдүүр буоллаххытына, атыттары тыытыман, бардыннар». (⁹ Онон Кини «Миэхэ биэрбит дьонгуттан хайаларын да сүтэрбэтим» диэн эппитэ туолбута.) ¹⁰ Симон Петр илдэ сылдьар батаһын кыыныттан таһааран, архиерей кулутун уна кулгаабын быһа охсубута. Кулут аата Малх диэн этэ.

¹¹ «Батаскын кыыныгар ас, — диэбитэ Иисус Петрга. — Аһам Миэхэ биэрбит иһититтэн Мин ама иһиэм суоҕа дуо?»

*Иисус Христуу архиерейга
илдэммэр*

¹² Рим буйуннара тойоннорун уонна иудей харабыллары кытта, бары бииргэ саба түһэн, Иисуһу кэлгийбиттэрэ. ¹³ Кинини бастаан Аннаҕа, ол сыл архиерей буолбут Каиафа аҕа кынныгар, илдьибиттэрэ. ¹⁴ Каиафа буоллаҕына били иудейдарга норуот туһугар биир киһи өлбүтэ ордук диэн сүбэлээбит киһи этэ.

Петр бастакы мэлдьэһиитэ

¹⁵ Симон Петр атын биир үөрэнээччини кытта Иисуһу батыһан барбыттара; ол үөрэнээччи архиерейы билэр буолан, кини Иисуһу кытта архиерей тиэргэнигэр киирсибитэ; ¹⁶ Петр

тиэргэнгэ киирэр халбан аан таһыгар туран хаалбыта. Онтон архиерейы билэр үөрэнээччи тахсан аан харабыла дьахтарга этэн, Петры иһирдьэ киллэртэрбитэ.

¹⁷Халбан ааны харабыллыыр кулут дьахтар Петртан: «Эн эмиэ ити Киһи үөрэнээччитэ этин буолбат дуо?» — диэн ыйыппыта.

«Эчи суох», — диэбитэ Петр.

¹⁸Тымныы этэ. Кулуттар харабыллары кытта чоһунан кулун уотун күөдүтэн иттэ тураллара. Петр эмиэ кинилэр аттыларыгар иттэ турбута.

***Архиерей Иисус Христову
доннуруостуур***

¹⁹Архиерей Иисустан үөрэнээччилэрин уонна үөрэтэр үөрэбин туһунан ыйыппыта.

«²⁰Мин барытын дьонго аһаҕастык этэrim, — диэн хоруйдаабыта Иисус. — Иудейдар бары мунньустар сирдэригэр — синогогаларга уонна Таһара Дьиэтигэр үөрэтэrim. Мин тугу да кистээн үөрэппэтэбim. ²¹Тоһо Миигиттэн ыйытаһын? Истибит дьонтон ыйыт; тугу эппиппин кинилэр билэллэр».

²²Инньэ диэбитигэр чугас турар харабыл: «Архиерейга итинник хоруйдуугун дуо?» — диэн баран, Иисуһу сирэйгэ охсубута.

²³Иисус киниэхэ эппитэ: «Сыыһа эппит буоллахпына, сыыһабын ый, оттон сөпкө эппит буоллахпына, Миигин тоһо охсоһун?»

²⁴Анна Кинини, кэлпэтин сүөрбэккэ эрэ, Каиафа архиерейга ыйыппыта.

***Петр иккис уонна
үһүс мэлдьэһитэ***

²⁵Симон Петр тиэргэнгэ иттэ турбута. Ол турдаһына: «Эн эмиэ Кини үөрэнээччитэ этин буолбат дуо?» — диэн ыйыппытара.

Петр мэлдьэһэн: «Эчи суох», — диэн хоруйдаабыта.

²⁶Архиерей биир кулута, били Петр батаһынан кулгааһын быһа охсубут киһитин уруута: «Эн Кинини кытта сад иһигэр тураргын көрбүтүм буолбат дуо?» — диэбитэ. ²⁷Петр эмиэ мэлдьэспитэ, сонно тута бөтүүк хаһытаабыта.

Пилат дыбарыаһыгар

²⁸ Каиафаттан Иисуһу Рим анаабыт баһылыгын дыбарыаһыгар ильдэ барбыттара. Сарсыарда этэ. Паасха аһын аһахтаах иудейдар, киртийимээри, дыбарыаска киирбэтэхтэрэ. ²⁹ Пилат утары тахсан: «Бу Киһини туохха буруйдуугутуй?» — диэн ыйыппыта.

³⁰ «Бүрүстүүпүннүк буолбатаҕа буоллар, биһиги Кинини эйиэхэ аҕалыахпыт суоҕа этэ», — диэн хоруйдаабыттара.

³¹ «Кинини Бэйэҕит ылан, сокуонгут ирдэбилинэн дьүүллээн», — диэбитэ Пилат.

«Биһиги кими да өлөрөрбүт көгүллэммэт», — иудейдар утарыттара. (³² Ити курдук Иисус Бэйэтэ хайдах өлүөхтээгин өтө көрөн эппитэ туолар буолбута.)

³³ Пилат дыбарыаска төттөрү киирэн Иисуһу ынтыран ылан: «Эн, кырдык, Иудей Ыраахтаагытынаҕын дуо?» — диэн ыйыппыта.

³⁴ «Бэйэн манньк ыйытаҕын дуу, атыттар эйиэхэ Мин туспунан итинник эппиттэрэ дуу?» — диэн хоруйдаабыта Иисус.

³⁵ «Мин иудей үһүбүн дуо? — диэбитэ Пилат. — Эйигин миэхэ Бэйэн норуотун, архиерейдар тутан биэрдилэр. Эн тугу онорбуккунуй?»

³⁶ «Мин Саарыстыбам бу дойду киэнэ буолбатах, — Иисус хоруйдаабыта. — Бу дойду саарыстыбата эбитэ буоллар, дьонум Миигин иудейдарга биэрбэт туһугар туруулаһа этилэр. Ол гынан баран Мин Саарыстыбам билигин манна буолбатах».

³⁷ «Ол аата Эн Ыраахтаагы буоллаҕын дии?» — Пилат ыйыппыта.

«Ыраахтаагыгын диэн эн этэҕин, — диэбитэ Иисус. — Мин кырдык туһунан туоһулаары төрөөбүтүм, ол туһугар бу дойдуга кэлбитим; кырдыгы таптыыр киһи Мин санабын истэр».

³⁸ «Кырдык диэн тугуй?» — диэбитэ Пилат.

Өлөрөгө ууруу

Инньэ диэн баран, эмиэ иудейдарга тахсан: «Кини туох да буруйдаагын булбатым, — диэбитэ. — ³⁹ Эһиги Паасха аайы миэхэ биир киһини босхолотторор үгэстээххит, онон эһиэхэ иудей Ыраахтаагытын босхолохпун баҕарагыт дуо?»

⁴⁰ Бары эмиэ күргүөмүнэн: «Ити Киһини буолбатах, Варавааны босхолоо!» — диэн үгүлэспиттэрэ. Варава ороспуой этэ.

19 Пилат Иисүһү таһыйалларыгар дыһайбыта. ²Буойуннар хатыылаах ыарҕаттан венук өрөн, Кини төбөтүгэр кэ-тэрдибиттэрэ, санныгар кыһыл сонү саба бырахпыттара уонна: ³«Иудей Ыраахтааҕыта, туругур!» — дии-дии, сирэйгэ охсуолаа-быттара.

⁴Пилат дьонго эмиэ утары тахсан эппитэ: «Туох да буруйу булбатахпын билэргит туһугар, Кинини бу эһиэхэ таһаарабын». ⁵Онуоха төбөтүгэр хатыылаах ыарҕаттан өрүллүбүт венуктаах, кыһыл сонү бүрүммүт Иисус тахсыбыта. «Бу Киһи!» — диэбитэ Пилат дьонго.

⁶Архиерейдар уонна харабыллар Кинини көрөн: «Кириэскэ тиир, кириэскэ тиир — Кинини!» — диэн үөгүлэспиттэрэ.

Пилат кинилэргэ: «Бэйэҕит ылан Кинини тиирин, — диэби-тэ. — Туох буруйдааҕын мин була иликпин».

⁷Иудейдар Пилакка хардарбыттара: «Биһиэхэ Сокуон диэн баар! Биһиги Сокуоммут быһыытынан бу Таһара Уолунабын дэнэр Киһи өлүөхтээх».

⁸Пилат бу тылы истэн, өссө улаханнык куттаммыта. ⁹Онон эмиэ дыбарыаска киирэн Иисустан: «Эн хантан кэлбикки-ний?» — диэн ыйыппыта. Иисус сангарбатаҕа.

¹⁰«Миэхэ хоруйдаабаккын дуо? — диэбитэ Пилат. — Мин Эйигин кириэскэ тиирэр да, босхолуур да былаастаахпын бил-бэккин дуо?»

¹¹Иисус эппитэ: «Эйиэхэ үөһэттэн бэриллибэтэҕэ буол-лар, Эн Мин үрдүбүнэн ханнык да былааһа суох буолуон этэ; онон Миигин тутан эйиэхэ биэрбит киһи ордук улахан аһыылаах».

¹²Мантан ыла Пилат Кинини хайдах босхолууру тобула са-таабыта. Иудейдар үөгүлэһэ тураллара: «Кинини босхолуур буол-лаххына, эн император доҕоро буолбатаххын! Ыраахтааҕыбын дэнэр киһи императору утары барар!»

¹³Пилат маны истэн, Иисүһү таһырдыа таһаарбыта уонна бэйэтэ «Лифостротон» («Таас Муоста»), отгон еврей тылынан «Гаввафа» диэн ааттанар сиргэ турар дьүүлүүр кириэһилэти-гэр олорбута. ¹⁴Бу Паасха иннинээҕи бээтинсэ күн ортотун диэки этэ.

«Эйиги Ыраахтааҕыгыт бу баар!» — диэбитэ Пилат иудейдарга.

¹⁵ «Киэр гын, киэр гын! Кириэскэ тиир — Кинини!» — диэн үөгүлэспиттэрэ.

«Ыраахтааҕыгытын кириэскэ тиирэбин дуо?» — диэбитэ Пилат.

Архиерейдар хардарбыттара: «Биһиги императортан атын ыраахтааҕыбыт суох!» ¹⁶ Онуоха дьэ Пилат Иисуһу тиирдэрэ биэрбитэ.

Голгофа

Буйуннар Иисуһу илдэ барбыттара. ¹⁷ Кириэһин сүгэн, Кини «Бас унуоҕа», еврей тылынан «Голгофа» диэн ааттанар сиргэ тахсыбыта. ¹⁸ Онно Кинини кириэскэ тиирбиттэрэ: Иисуһу ортоку, икки өттүгэр икки атын кинини.

¹⁹ Пилат хаптаһынна сурук суруйтаран баран кириэскэ саайтарбыта. Онно «Иисус Назорей, иудей Ыраахтааҕыта» диэн суруллубут этэ. ²⁰ Иисус кириэскэ тиирилибит сирэ куораттан чугас буолан, бу еврей, грек, латын тылынан суруллубут сургу иудей үксэ кэлэн аахпыта. ²¹ Иудей архиерейдара Пилакка эппиттэрэ: «Иудей Ыраахтааҕыта диэн суруйума, иудей Ыраахтааҕытабын дэнээччи диэн суруй».

²² «Суруйбутум суруллубутунан турдун», — диэбитэ Пилат.

²³ Иисуһу тиирбит буйуннар Кини таһаһын ылан түөрт аңыы, хас биирдиилэригэр тиксэрин курдук, үллэстибиттэрэ, хитонун эмиэ ылбыттара. Хитон тигии буолбатах, бүтүннүүтэ үөһэттэн сиигэ суох гына өрүү танас этэ. ²⁴ Буйуннар: «Мань хайытымыаҕын, хата түөрэх быраҕан, кимиэхэ тиксэрин быһаарыаҕын», — дэһиспиттэрэ. «Танаспын үллэстибиттэрэ, танаспын ылаары түөрэх бырахсыбыттара» диэн Суруйууларга этиллибит ити курдук туолбута. Буйуннар үкчү оннук быһыыламмыттара.

²⁵ Иисус кириэһин аттыгар Ийэтэ, Ийэтин балта, Клеопа кэргэнэ Мария итиэннэ Мария Магдалина тураллара. ²⁶ Иисус, Ийэтин уонна кини аттыгар турар таптыыр үөрэнээччитин көрөн, Ийэтигэр: «Бу — Эн уолун», — диэбитэ.

²⁷ Оттон үөрэнээччитигэр: «Бу — эн Ийэн», — диэн эппитэ. Мантан ыла үөрэнээччитэ Кини Ийэтин бэйэтигэр ылан олордубута.

Иисус Христос өлүүтэ

²⁸ Бу кэнниттэн Иисус барыга хайыы-үйэ туолбутун билэр буолан, Суруйууларга этиллибит ситэрин туһугар: «Утаттым», — диэбитэ.

²⁹ Онно толору уксуустаах купсуун турара. Буйуннар уксууһу гуупкаҕа оботторон ылан, иссоп лабаатыгар* иилэн баран, уоһугар үнүлүппүттэрэ. ³⁰ Иисус уксууһу амсайан баран: «Туолла!» — диэбитэ. Уонна төбөтүн хонкутан, тыынын Танараҕа биэрбитэ.

³¹ Бу бээтинсэ күн этэ. Ол иһин иудейдар, тириллибиттэри субуотаҕа — улуу күннэ — кириэскэ хаалларымаары, сотолорун уңуоҕун тоһуталаан баран кириэстэриттэн уһултарарыгар Пилаттан көрдөспүттэрэ.

³² Буйуннар кэлэн, бастакы киһи сототун уңуоҕун, онтон Иисустуун сэргэстэһэ тириллибит иккис киһи сототун үлтүрүтэ охсуолаабыттара. ³³ Иисуһу кэлэн өлбүтүн көрөн, сототун уңуоҕун тоһуппатахтара. ³⁴ Ол гынан баран биир буйун Кини ойоҕоһун үнүүнэн анньыбытыгар сонно бааһыттан хааннаах уу тохтубута.

³⁵ Ону эһиги итэҕэйэргит туһугар тус бэйэтинэн көрбүт киһи туоһулуур, кини чахчыны этэрин билэр буолан, туоһута кырдыктаах. ³⁶ Суруйууларга «Кини уңуоҕа тостуо суоҕа» диэн этиллибит ити курдук туолбута. ³⁷ Өссө атын кэрчиккэ «Кими супту анньыбыттарын көрүүхтэрэ» диэн этиллэр.

Иисус Христону харайыы

³⁸ Бу кэнниттэн Иисуһу, иудейдартан куттанан Киниэхэ кистээн үөрэммит Аримафеяттан төрүттээх Иосиф кириэстэн устаары, көрдөспүтүн Пилат көнүллээбитэ. Онон Иосиф кэлэн, Кинини кириэстэн устубута. ³⁹ Иисуска урут түүн сылдыбыт Никодим эмиэ кэлбитэ, кини үчүгэй сыттаах сүүс муунта кэрингэ арыыны — смирналаах алоэны** — аҕалбыта. ⁴⁰ Иккиэн

* 19:29 *Иссоп лабаатыгар* — сорох былыргы гректии илиинэн суруйууга «үнүүтэ». Иссоп — кыра ыарҕа үүнээйи. Сиэр-туом толороллоругар бу үүнээйи умнаһынан сүөһү хаанын ыһахтыыллара.

** 19:39 *Алоэ* — сандаловай маһы үлтү мэлийэн онгоһуллубут бороһуок. Смирналаах алоэ булкудаһыгынан өлбүт киһини сотоллоро, оччоҕо этэ-сиинэ өр кэмнэ тулуһара.

Иисусу ылан, иудейдар харайар үгэстэринэн үчүгэй сыттаах арыынан сотон баран, танаска суулаабыттара. ⁴¹Кинини кириэскэ тиирбит сирдэригэр сад баара, онно ким да өссө харайылла илик санга хаспах-хоруоба баар этэ. ⁴²Иудейдар субуота-ҕа бэлэмнэнэр күннэрэ — бээтинсэ буолан, Иисусу чугасты ол хоруопка укпуттара*.

Кураанах хоруоп

20 Нэдиэлэ бастакы күнүгэр** Мария Магдалина сарсыарда эрдэ, халлаан өссө сырдыан иннинэ, хаспахха кэлэн көрбүтэ — арай ааны бүөлээбит таастара халбарытыллан хаалбыт этэ. ²Кини Симон Петрга итиэннэ Иисус таптыыр биир үөрэнээччитигэр сүүрэн тийэн: «Тойоммутун хоруобуттан ылан барбыттар, ханна гыммыттарын билбэппит», — диэбитэ.

³Сонно тута Петр ол үөрэнээччилин тахсан, хоруопка барбыттара. ⁴Иккиэн бииргэ сүүрбүттэрэ да, үөрэнээччи Петрдааҕар түргэнник сүүрэн, урут тийбитэ. ⁵Кини хаспах иһин өнгөйөн, танас сытарын көрбүтэ, ол гынан баран иһирдьэ киирбэтэҕэ. ⁶Кэнниттэн тийбит Симон Петр иһирдьэ киирэн танас сытарын, ⁷итиэннэ Иисус төбөтүн саппыт былааттара, таҥаһы кытта буолбакка, туспа сууланан сытарын көрбүтэ.

⁸Дьэ онтон хаспахха бастакынан кэлбит үөрэнээччи киирэн, бэйэтэ барытын көрөн, итэҕэйбитэ. ⁹Иисус өлбүттэртэн тиллиэхтээҕин туһунан Суруйууларга этиллибитин кинилэр өссө да өйдүү иликтэрэ. ¹⁰Онон үөрэнээччилэр дьыэлэригэр төннүбүттэрэ.

Иисус Христос

Мария Магдалинаҕа көстөр

¹¹Оттон Мария хаспах таһыгар ытыы турбута; ытыы-ытыы, төнкөйөн иһирдьэ өнгөйөн көрбүтэ, ¹²арай Иисус сыппыт сиригэр манан таҥастаах икки Аанһал — биирдэрэ бас диэки, атына атаһа диэки өттүгэр — олороллоро.

* 19:42 Палестинаҕа кинини өлбүт күнүгэр харайаллара.

** 20:1 Нэдиэлэ бастакы күнүгэр — субуота кэнниттэн кэлэр күнгэ.

¹³ «Тоѳо ытыгыный?» — кинилэр ыйыппыттара.

«Тойоммун ылан барбыттар, ханна гыммыттарын билбэппин», — диэбитэ Мария. ¹⁴ Инньэ диэн баран кэннин хайыһан, Иисус турарын көрбүтэ, ол эрэри бу Кини буоларын билбэтэҕэ.

¹⁵ «Тоѳо ытыгыный? Кими көрдүүгүнүй?» — Иисус ыйыппыта.

Сад көрөөччү буоллаҕа дии санаан, Мария: «Тойонуом! — диэбитэ. — Кинини мантан Эн таһаарбыт буоллаххына, ханна гыммыккын миэхэ эт, мин баран Кинини ылыам этэ».

¹⁶ «Мария!» — диэбитэ Иисус.

Эргиллэ түһээт, Мария еврей тылынан: «Раввуни!» (ол аата «Үөрэтээччим!») — диэн санга аллайбыта.

¹⁷ Иисус эппитэ: «Мин Аҕабар өссө тахса иликпин, онон Миигин таарыйыма. Бырааттарбар баран Мин этэрбин тиэрт: Мин Бэйэм Аҕабар уонна эһиги Аҕаҕытыгар, Бэйэм Тангарабар уонна эһиги Тангараҕытыгар тахсабын». ¹⁸ Мария Магдалина баран Айыы Тойону көрбүтүн, Кини тугу эппитин үөрэнээччилэргэ кэпсээбитэ.

Иисус Христос

үөрэнээччилэригэр көстөр

¹⁹ Ол күн, нэдиэлэ бастакы күнүн киэһэтигэр, үөрэнээччилэр иудейдартан куттанан, түмсэр дьиэлэрин аанын хатанан олордохторуна, Иисус киирэн ортолоругар туран эппитэ: «Эһиэхэ эйэ буоллун!» ²⁰ Инньэ диэн баран, үөрэнээччилэригэр илиитин, атаҕын*, ойоѳоһун көрдөрбүтэ. Үөрэнээччилэрэ Айыы Тойону көрөн, үөрэ түспүттэрэ.

²¹ «Эһиэхэ эйэ буоллун! — диэбитэ Иисус иккиһин. — Аҕам Миигин ыппытын курдук, Мин эмиэ эһигини ытабын». ²² Маны этэн баран, салгыны үрбүтэ уонна: «Сибэтиэй Тыны ылын! — диэбитэ. — ²³ Ким аньыытын бырастыы ынаҕыт да, ол аньыыта бырастыы буолуоҕа; ким аньыытын бырастыы гыммаккыт да, ол аньыыта бырастыы буолуо суоҕа».

* 20:20 *Илиитин, атаҕын* — сорох былыргы гректии илиинэн суруйууга «илиитин, ойоѳоһун».

Иисус Христос уонна Фома

²⁴ Уон Иккиэлэртэн биирдэстэрэ, Игирэ Аңаара диэн ааттаах Фома, Иисус кэлэ сылдыбыт кэмигэр суох этэ. ²⁵ Үөрэнээччилэр Фомаҕа: «Биһиги Айыы Тойону көрдүбүт», — диэн кэпсээбиттэрэ.

Фома эппитэ: «Илиитигэр тоһоҕо суолун көрө иликпинэ, бааһыгар тарбахпын, ойоһонугар илиибин уга иликпинэ, итэҕэйиэм суоҕа».

²⁶ Аҕыс хонон баран үөрэнээччилэр эмиэ дьыҕэ олорбуттара, Фома кинилэри кытта баара. Аан халҕана хатанан турдагына, арай Иисус киирэн ортолоругар туран баран: «Эһиэхэ эйэ буоллун!» — диэбитэ. ²⁷ Онтон Фомаҕа туһаайан эппитэ: «Сөмү-йэҕин аҕал, уонна бу икки илиибин көр, илиигин ойоһоспор ук. Уонна аны итэҕэйбэт буолума, итэҕэйэр буол».

²⁸ «Айыы Тойонум, Таңарам!» — диэбитэ Фома.

²⁹ Иисус эппитэ: «Эн көрөнгүн итэҕэйдин, көрбөккө эрэ итэҕэйбиттэр алгыстаахтар».

Бу кинигэ сорууга

³⁰ Уонна да атын үгүс дыктини Иисус үөрэнээччилэригэр көрдөрбүтэ да, ол туһунан бу кинигэҕэ суруллубата. ³¹ Оттон бу суруллубут барыта — Иисус Мессия, Таңара Уола буоларын итэҕэйэргит итиэннэ итэҕэйэннит Кини аатынан Олоххо тиксэргит туһугар, сурулунна.

Тивериада кытылыгар

21 Бу кэнниттэн Иисус үөрэнээччилэригэр аны Тивериада муоратын кытылыгар көстүбүтэ. Ол манньк этэ. ² Симон Петр, Игирэ Аңаара диэн ааттаах Фома, Галилея Канатыттан сылдыар Нафанаил, Зеведей уолаттара уонна өссө икки атын үөрэнээччи буолан бары бииргэ сылдыбыттара. ³ Симон Петр кинилэргэ: «Мин балыктыы барабын», — диэбитэ.

«Биһиги эмиэ эйигин кытта барсабыт», — дэспиттэрэ анараангылар. Баран сонно онгочонон киирэн балыктаабыттара да, ол түүн устата тугу да ылбатахтара.

⁴ Онтон сарсыарда тың хатыыта Иисус кэлэн кытылга турбута, ол гынан баран үөрэнээччилэрэ Кинини билбэтэхтэрэ.

⁵ «Оџолоор! Балык тутта дуо?» — Иисус ыйыппыта.

«Мэлигир», — дэспиттэрэ.

⁶ «Илимнитин оночоџут уна өттүгэр түһэрин, оччоџо тутуоџа», — диэбитэ Кини. Илимнэрин түһэрбиттэрэ — аһары элбэх балык кэлэн, кыайан хостооботохторо.

⁷ Иисус таптыыр үөрэнээччитэ Петрга: «Ити Айыы Тойон!» — диэбитэ.

Симон Петр ити Айыы Тойон буоларын истээт, таңаһын ылан курданан баран (тас таңаһын устан баран сылдыара) муораџа ыстаммыта. ⁸ Оттон атын үөрэнээччилэр оночонон балыктаах илимнэрин состорбутунан кытылга устан кэлбиттэрэ. Кытылтан ырааџа суох, сүүсчэкэ хаамыы кэринэ эрэ тэйиччи сылдыбыттара. ⁹ Сиргэ үктэнээт, чох күөдүтэн уот оттуллубутун, уот кытытыгар үтүллүбүт балык, килиэп сытарын көрбүттэрэ.

¹⁰ «Ити ылбыт балыккытыттан аџалын эрэ», — диэбитэ Иисус.

¹¹ Симон Петр баран сүүс биэс уон үс бөдөн балык иннибит илимин кытылга соһон таһаарбыта. Итиччэ элбэх балыктааџын үрдүнэн, илим хайа барбатаџа.

¹² «Кэлэн аһаан», — Иисус ыңгырбыта. Үөрэнээччилэртэн ким да, бу Айыы Тойон буоларын билэн, санаата буолан «Эн Кимниний?» диэн ыйыппатаџа. ¹³ Иисус кэлэн килиэби, онтон балыгы ылан, кинилэргэ биэртэлээбитэ. ¹⁴ Бу тиллэн баран үөрэнээччилэригэр үһүс көстүүтэ этэ.

Иисус Христос уонна Петр

¹⁵ Аһыы олордохторуна, Иисус Симон Петртан ыйыппыта:

«Иона уола Симон!* Эн Миигин кинилэрдээџэр ордук таптыыгын дуо?»

«Таптыыбын, Айыы Тойон, — диэбитэ Петр. — Мин Эйигин таптыырбын Эн билэџин».

Иисус эппитэ: «Мин барааннарым оџолорун манаа».

¹⁶ Онтон иккиһин ыйыппыта: «Иона уола Симон! Эн Миигин таптыыгын дуо?»

«Таптыыбын, Айыы Тойон, — диэбитэ Петр. — Мин Эйигин таптыырбын Эн билэџин».

* 21:15-17 *Иона уола Симон!* — сорох былыргы гректии илиинэн суруйууга «Иоанн уола Симон».

«Мин барааннарбын манаа», — диэбитэ Иисус.

¹⁷ Онтон үсүһүн ыйыппыта: «Иона уола Симон! Эн Миигин таптыыгын дуо?»

Кини үсүһүн «Эн Миигин таптыыгын дуо?» диэбиттэн санныйан, Петр эппитэ: «Айыы Тойон! Эн барытын билэҕин. Мин Эйигин таптыырбын Эн билэҕин».

Иисус киниэхэ эппитэ: «Мин барааннарбын манаа. ¹⁸ Дьин кырдыгы эйиэхэ этэбин: эдэргэр эн, бэйэн курданангына, ханна баҕарбыт сиргэр барарын, оттон кырыйдаахына, икки илиигин быласты уунуоҕун, оччоҕо эйигин атын киһи курдаан, баҕарбат сиргэр илдьэ барыаҕа». ¹⁹ Кини мань Петр, хайдах өлөн, Танараны албан аатырдыахтааҕын өйдөтөн эппитэ. Инньэ диэн баран, киниэхэ: «Миигин батыс», — диэбитэ.

***Иисус Христос уонна
Кини таптыыр үөрэнээччитэ***

²⁰ Петр эргиллэн, кини кэнниттэн били киэһээнгэ аһылыкка Иисус түөһүгэр сыстан «Тойонуом! Эйигин таннарааччы кимий?» диэбит Иисус таптыыр үөрэнээччитэ иһэрин көрбүтэ. ²¹ Кинини көрөн, Петр Иисустан: «Айыы Тойон! Оттон кини хайдах буолуоҕай?» — диэн ыйыппыта.

²² «Кини, Мин кэлиэхпэр диэри, баар буолуон баҕарар буоллахпына, онно эн тугун кыһалҕатай? — диэбитэ Иисус. — Эн Миигин батыс!»

²³ Бу кэнниттэн ол үөрэнээччи өлбөт үһү диэн тыл кинилэр ортолоругар тарҕаммыта. Ол эрэри Иисус Петрга кини өлүө суоҕа диэн эппэтэҕэ, «Кини, Мин кэлиэхпэр диэри, баар буолуон баҕарар буоллахпына, онно эн тугун кыһалҕатай?» диэбитэ.

²⁴ Бу туһунан ол үөрэнээччи бэйэтэ туоһулаан мань суруйда. Кини туоһута кырдыктааҕын биһиги билэбит.

²⁵ Иисус мантан да атыны элбэҕи онорбута; ону барытын сиһилии суруйар буоллар, суруллубут кинигэ барыта бүтүн аан дойдуга да кыайан батыа суох этэ дии саныбын. Аминь*.

* 21:25 *Аминь* — сорох былыргы гректии илиинэн суруйууга бу тыл суох.